

magazin primorsko-goranske županije / br.2
rijeka / listopad 2005

besplatni primjerak

zeleno i plavo

Fjera prvorazredna rapska atrakcija

90dana

Opatiji Turistički cvijet

Listopad

15.-30. X.

- U Lovranu se održava 32. Marunada - tradicionalna gastro manifestacija, i ove godine pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije

15. X.

- Dan Općine Ravna Gora

14. X.

- Prisegnuli suci porotnici Općinskog suda u Crikvenici

13. X.

- U Područnoj osmogodišnjoj školi u Moravicama župan Zlatko Komadina predao kombi vozilo za prijevoz učenika, te pustio u pogon kotlovnici za centralno grijanje

Rujan

30. IX.

- Proslava Svjetskog dana učitelja na razini Županije. Najuspješnijim prosvjetnim ustanovama i pojedincima uručene županijske nagrade

30. IX.

- Pokazna vježba "Eko-more 2005" Stožera operativnog centra PGŽ kod iznenadnog onečišćenja mora, održana u Bakarskom zaljevu

29. IX.

- 5. sjednica Županijske skupštine; Prijedlog Strateških smjernica rada Primorsko-goranske županije 2005.-2009. godine

28. IX.

- Uoči Dana policije i blagdana svetog Mihovila. Primanje u Županiji za predstavnike PU primorsko-goranske
- Predstavljena knjiga "Kulturno-povijesna baština Primorsko-goranske županije - Graditeljska baština". Više na str. 32

Turistička odredišta u Primorsko-goranskoj županiji osvojila su u ovogodišnjoj akciji HRT-a i Hrvatske gospodarske komore "Turistički cvijet - kvaliteta za Hrvatsku 2005." čitav niz priznanja. Grad Opatija proglašen je najboljim velikim turističkim centrom i time se "stara dama" ponovo vratila na mjesto koje joj u hrvatskom turizmu pripada. Uz to, opatijski hotel "Milenij" proglašen je hotelom godine na hrvatskom Jadranu u konkurenciji hotela s četiri i pet zvjezdica. Opatijski

hotel "Kristal" zauzeo je treće mjesto u kategoriji jadranskih hotela s tri zvjezdice.

Među najboljim obalnim turističkim mjestima našli su se Krk i Rab, koji dijele drugo mjesto iza prvoplasiranog Bola. Najljepša i najuređenija jadranska plaža 2005. godine je Vela plaža u Baškoj, dok je trećeplasirana crikvenička Gradska plaža. Spomenuta turistička mjesta visoko su

plasirana i u ocjenjivačkoj akciji "Plavi cvijet" Hrvatske turističke zajednice, a Rab se može pohvaliti i međunarodnom nagradom "Srebrni cvijet Europe" osvojenom u konkurenciji 27.000 europskih mjesta i gradova. ■

Županijsko poglavarstvo je na sjednici 28. srpnja ove godine donijelo odluku o dodijeli 1.000.000 kuna općinama i gradovima koji su najviše stradali od orkanske bure u nedjelju 14. studenoga 2004.

Prisjetimo se da je, nakon izvješća s terena o nastaloj šteti, župan PGŽ-a Zlatko Komadina proglasio elementarnu nepogodu 23. studenoga 2004. za 19 općina i gradova Primorsko-goranske županije i to Bakar, Cres, Crikvenicu, Čavle, Dobrinj, Jelenje, Kastav, Klanu, Kostrenu, Kraljevicu, Malinsku-Dubašnicu, Matulji, Novi Vinodolski, Omišalj, Opatiju, Rijeku, Općinu Vinodolsku, Viškovo i Vrbnik. Ukupno evidentirana šteta je 42.746.300 kuna, što prelazi mogućnosti lokalnih zajednica da je same saniraju, te je od Državnog povjerenstva za procjenu šteta od elementarnih nepogoda zatražena financijska pomoć.

Budući da ni osam mjeseci nakon proglašenja elementarne nepogode Državno povjerenstvo nije donijelo nikakvu odluku o pojedinačnoj financijskoj pomoći za 19 gradova i općina s područja

Pomoć stradalima po sistemu kuna za kunu

Primorsko-goranske županije, Županijsko poglavarstvo dodjeljuje pomoć onim gradovima i općinama u kojima njihova procijenjena šteta prelazi 5 posto visine godišnjeg proračuna za prethodnu, 2003. godinu.

U tu je kategoriju ušlo šest gradova i općina kojima će se iz proračuna PGŽ-a isplatiti sredstva: Gradu Crikvenici 410.000 kn,

Općini Dobrinj 142.000 kn, Općini Klana 35.000 kn, Gradu Novom Vinodolskom 226.000 kn, Općini Omišalj 104.000 kn i Općini Vrbnik 83.000 kn. Uvjet za isplatu je da gradovi i općine kojima se raspoređuju sredstva za naknadu šteta, krajnjem korisniku iz vlastitih proračuna isplate najmanje isti iznos financijskih sredstava koje im dodjeljuje Županija. ■

Nova euroregija, radnoga naziva Alpe-Jadran, predstavlja koncept gospodarske suradnje i doprinos je eurointegraciji Hrvatske

pgž kronika

Primorsko-goranska županija u novoj euroregiji

Primorsko-goranska županija mogla bi postati sastavnim dijelom nove euroregije koja će obuhvatiti austrijsku Korušku, talijanske regije Veneto i Friuli-Veneziju Giuliju, Sloveniju te Istru. Na prvom radnom sastanku 17. listopada u vili Manin u Passarianu nedaleko Udina, predsjednici regija i hrvatski župani razgovarali su o osnivanju nove euroregije, kakvih je u Europi već šezdesetak.

Nova euroregija, radnog naziva Alpe-Jadran, predstavlja koncept gospodarske suradnje i doprinos je eurointegraciji Hrvatske. Za

usuglašavanje pisma namjere o osnivanju nove euroregije sudionici skupa u Udinama zadali su rok od 60 dana do kada bi trebalo predložiti oblike povezivanja, upravljanja i funkcioniranja euroregije, uvažavajući nacionalna zakonodavstva i pravne stečevine Europske unije.

Nova euroregija ustrojiti će se u idućih godinu dana, a ideja o uključivanju Primorsko-goranske županije u nju dobro se upotpunjuje s pristupanjem Županije u euroregiju Jadran koja se osniva na inicijativu Vijeća Europe - Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti. ■

Vodeći ljudi šest regija na prvom sastanku u Passarianu: Ivan Jakovčić (Istarska županija), Giancarlo Galan (regija Veneto), Zlatko Komadina (Primorsko-goranska županija), Ricardo Illy (regija Friuli-Venezia Giulia), Jörg Haider (Koruška) i Ivan Žagar (Slovenija)

23. IX.

- Otvoren "Thalasso-Wellness centar Thalassotherapie" u Opatiji. Istog dana, u Cresu otvorena dependansa Doma umirovljenika "Marko Stuparić". U radnom posjetu županiji ministar zdravlja i socijalne skrbi doc. dr. sc. Neven Ljubičić

- Pod pokroviteljstvom Županije započeo Četvrti dječji glazbeni festival "Kvarnerić". Osmoškolci sami pišu glazbu i tekstove za nastup. Finalna večer 24. rujna u Krku

- Na riječkom Korzu održana svečanost "Dani kruha - dani zahvalnosti za plodove zemlje 2005."

22. IX.

- Matejna, dan zaštitnika Općine Viškovo

- Posjet veleposlanika RH u Republici Finskoj Primorsko-goranskoj županiji

20. IX.

- Posjet delegacije Nacionalnog udruženja talijanskih partizana - talijanske Provincije Verbania Primorsko-goranskoj županiji

16. IX.

- Najslušaniji radio u županiji, Radio Rijeka, proslavila 60. rođendan

14. IX.

- Nastup Županije na sajmu "Eko-etno Hrvatska 2005". Više na str. 33

12. IX.

- Obilježen Dan grada Čabra

10. IX.

- Otvorena berba grožđa u vinogradima VUPIK-a u Novom Vinodolskom

8. IX.

- Izvanredna 4. sjednica Županijske skupštine, cijela posvećena temi "Privatizacija hotelskih društava u većinskom državnom vlasništvu na području Primorsko-goranske županije" ▶

90dana

6. IX.

• Protokolarno primanje novog generalnog konzula Republike Italije u Rijeci, g. Fulvia Rustica

5. IX.

• Započela nova nastavna godina u osnovnim i srednjim školama

3. IX.

• Proslava 200-te obljetnice izgradnje Lujzijanske ceste. PGŽ jedan od pokrovitelja manifestacije koja se održala u Opatiji, Rijeci, Čavlima i Delnicama

Kolovoz

31. VIII.

• Završena trodnevna manifestacija Dani slovačke kulture

29. VIII.

• Primanje za predstavnike Udruge dragovoljaca i veterana domovinskog rata - podružnice iz PGŽ uoči 10. Svehrvatskih sportskih susreta, te su im uručene trenerke

26. VIII.

• U Vrbniku pod pokroviteljstvom PGŽ započela dvodnevna manifestacija "Dani vina otoka Krka"

25. VIII.

• 4. sjednica Županijskog poglavarstva. Na dnevnom redu bila je Privatizacija hotelskih poduzeća u većinskom državnom vlasništvu na području Primorsko-goranske županije

24. VIII.

• Posjet veleposlanika NR Kine g. Wu Zhenglonga Primorsko-goranskoj županiji

- Dan Grada Malog Lošinja
- Dan Općine Čavle. Otvoren Boćarski dom Hrastenica

23. VIII.

• Ministarstvo financija objavilo da je najveći dohodak

50 godina Psihijatrije na Rabu

Psihijatrijska bolnica Rab, koja ove godine navršava 50. obljetnicu osnutka, s više od 220 zaposlenih jedan je od najvažnijih radnih kolektiva pa i gospodarskih subjekata otoka Raba. Od davne 1955. kad je u zgrade nekadašnje talijanske vojarne došla prva skupina od 21 bolesnika pa do danas kada ih je približno 450, bolnički je liječeno više od 16.000 osoba, a u ustanovi je mirovinu zaslužilo više od 160 radnika. Osnivač i vlasnik ustanove, Primorsko-goranska županija posljednjih je godina u obnovu bolnice i bolničkih kapaciteta uložila znatna sredstva. Pedeseta obljetnica ove značajne psihijatrijske ustanove prolazi

Psihijatrijskoj bolnici gravitira više od pola milijuna ljudi s područja triju županija

pomalo u sjeni javne polemike ravnateljice s pojedinim djelatnicima Psihijatrije. Upravno vijeće Psihijatrijske

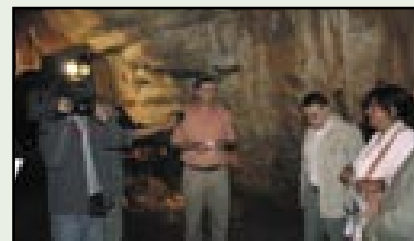
bolnice Rab povjerilo je sadašnjoj ravnateljici mr. sc. dr. Vesni Šenduli Jengić još jedan mandat. ■

Mali župan posjetio velikog

Luka Pulić, učenik sedmog razreda Osnovne škole Ivana Rabljanina iz Raba, sudjelovao je kao predstavnik Županije na prvom Dječjem saboru znanja u Zagrebu 1. listopada, u organizaciji HTV-ove emisije "Učilica". On je svojim znanjem izborio mjesto "župana" svih osnovnoškolaca Primorsko-goranske županije. U sjedištu Županije u Adamićevoj 10 u Rijeci prije polaska na finalno natjecanje primio ga je "pravi" župan Zlatko Komadina. ■

Predstavljanje prvog broja ŽiP-a

UFužinama je, u ambijentu špilje Vrelo, 3. kolovoza predstavljen prvi broj magazina Primorsko-goranske županije "Zeleno i plavo", u početnoj nakladi od 15.000 primjeraka. Magazin će u manjem dijelu tekstova prikazivati aktivnosti županije kao institucije, dok će većina tekstova biti u funkciji predočavanja županije kao "prostora", njezine povijesti, znamenitosti, kulturne baštine, dostignuća tvrtki, institucija, udruga i pojedinaca, a sve u cilju prezentiranja svekolikih županijskih vrijednosti i dostignuća, rečeno je na predstavljanju. ■

Može se reći da je pritisak lokalne samouprave na Vladu RH urodio plodom jer je Vlada povukla svoju odluku o prepuštanju LRH holdinzima

pgž kronika

Županijska skupština o LRH

Nakon izbijanja afere Liburnia riviera hotela koji su, zakratko, pripali SN i Dom holdingu za račun kuponske privatizacije, o toj su temi raspravljali i Županijsko poglavarstvo i Skupština. Potonja je nakon višesatne rasprave donijela čitav niz zaključaka koji su odaslani Vladi RH, među kojima je i onaj da u transparentnoj privatizaciji hotelskih tvrtki kao aktivni partneri moraju sudjelovati predstavnici lokalnih samouprava. Predloženo je i osnivanje Kvarner fonda u kojem bi sudjelovale tvrtke s

ovog područja zainteresirane za ulaganje u turistički sektor. Može se reći da je pritisak lokalne samouprave na Vladu

RH urodio plodom jer je Vlada povukla svoju odluku o prepuštanju LRH holdinzima. ■

od obrta i slobodnih zanimanja u cijeloj Hrvatskoj u 2004. godini prijavio obrtnik (geodet) prijavljen u PGŽ i to 3 milijuna kuna

19. VIII.

- Dan Općine Brod Moravice
- Na Učki, u neposrednoj blizini vrha Vojak, u prostoru bivšeg objekta Hrvatskog telekoma počela izgradnja radarskog sustava

16. VIII.

- Dan Općine Lokve i Župe Lokve
- Obilježen Dan Općine Klana

15. VIII.

- Širom Županije katolički vjernici proslavili blagdan Velike Gospe

14. VIII.

- Dan Grada Crikvenice

13. VIII.

- U Novom Vinodolskom izbor "Ružice Vinodola"

12. VIII.

Dan Općine Skrad. Održan III. Susret harmonikaša i malih sastava Gorskog kotara

3. VIII.

- U Fužinama (špilja Vrelo) predstavljen prvi broj magazina Primorsko-goranske županije "Zeleno i plavo"

2. VIII.

- Dan Općine Dobrinj, Stipanja

200 godina Lujzijane

Lujzijanska cesta, jedan od najvažnijih cestovnih pravaca u povijesti Hrvatske koji povezuje Rijeku i Zagreb, navršava uskoro svoj 200. rođendan. Davne 1803. godine donesena je odluka o gradnji ovog ključnog koridora koji spaja unutrašnju Hrvatsku s Rijekom i morem, a sedam godina kasnije Lujzijana je bila dovršena. Kostimiranim sjećanjima i zabavnim priredbama u Opatiji, Rijeci, Čavlima i Delnicama, današnje generacije sjećaju se tog događaja. ■

Srpanj

22. VII.

- Obilježen završetak radova na rekonstrukciji ceste Novi Vinodolski - Jasenak

20. VII.

- Predstavljena brošura "Poljoprivreda - Razvojni programi Primorsko-goranske županije"

15. VII.

- Posjet potpredsjednika Skupštine Republike Crne Gore g. Dragana Kujovića ■

Sa sveučilišnim kamp

Tamo, na Trsatu, gdje je desetljećima stanovala vojska, u nekoliko idućih godina niknut će studentski grad, sveučilišni kampus. Golem prostor bivše trsatske vojarne postat će rasadnik mladih obrazovanih ljudi, koji će povećati znanstveni i tehnološki potencijal našega kraja i potaknuti njegov razvoj.

Rektor riječkog sveučilišta akademik Daniel Rukavina ne sumnja da će doista biti tako. Za njegova prvog mandata "osvojena" je trsatska vojarna, a za drugog, koji je upravo počeo, treba biti završena izgradnja I. faze kampusa u koji će se već na ljeto sljedeće godine useliti prvi studenti.

*** Očito je, gospodine rektore, da će Rijeka izgradnjom sveučilišnog kampusa na Trsatu uvelike promijeniti, rekao bih, svoju fizionomiju. Lučki i industrijski grad mijenja lice u grad znanosti?**

- Sveučilišni kampus je nešto najljepše što se moglo dogoditi Rijeci na početku 21. stoljeća. Hrvatska ulazi u ujedinjenu Europu koja se konstituirala kao društvo znanja i u kojoj se do 2010. treba izgraditi jedinstveni europski visokoškolski (EHEA) i istraživački (ERA) prostor. U pismu predsjednika Europske komisije pod naslovom "Strategijski ciljevi 2005.-2009." (siječanj 2005.) uloga sveučilišta i znanosti se stavlja apsolutno u prvi

plan kako bi se izgradila ekonomija znanja koja čini temelj društva znanja. Stoga se od svih zemalja traži povećanje ulaganja u znanost i sveučilišta, poticanje i širenje izvrsnosti i stvaranje poticajnih uvjeta za privlačenje istraživača i znanstvenika. Sa zadovoljstvom mogu kao rektor reći da je sve što smo u novije vrijeme radili na Sveučilištu na tragu ovih ciljeva. Završili smo veliki investicijski program - najveći u 30-godišnjoj povijesti Sveučilišta, kojim smo ulaganjem preko 180 milijuna kuna temeljito poboljšali studentski standard i infrastrukturu za istraživački rad i nastavu. Izgradnja sveučilišnog kampusa predstavlja novi kvalitetan pomak u našem približavanju visokim europskim standardima.

Sveučilišni kampus daje riječkoj akademskoj zajednici vrhunsku infrastrukturu i europske uvjete rada. Kampus postaje mjesto interakcije snažnog intelektualnog potencijala, potiče razvoj interdisciplinarnosti, otvara put zapošljavanju afirmiranih znanstvenika i mladih nadarenih diplomanata - znanstvenih novaka. Postaje i mjesto interesantno za interakciju sa sličnim institucijama u okruženju i europskim programima. Postaje mjesto iz kojeg će se stvorena znanja prelijevati u male firme temeljene na znanju.

Sveučilišni kampus je nešto najljepše što se moglo dogoditi Rijeci na početku 21. stoljeća - Daniel Rukavina

Da, Rijeka mijenja lice i postaje grad znanosti, što će zasigurno otvoriti brojne nove gospodarske mogućnosti, ali i oplemeniti tradicionalne gospodarske aktivnosti

Rektor Sveučilišta u Rijeci

usom u Europu

Deset projekata sa Županijom

*** Posebno nas zanima odnos Sveučilišta i Županije. Surađujete na više vrijednih projekata (najopsežniji je svakako "Glavni plan razvoja turizma PGŽ-a"), zapravo čak deset velikih projekata koje je Županija naručila od Sveučilišta.**

- Suvremena sveučilišta osim njegovanja izvrsnosti u znanstvenom radu i sveučilišnoj nastavi, imaju i važnu zadaću služenja lokalnoj zajednici, što se sve više definira i kao odgovornost za aktivan doprinos osmišljavanju razvoja lokalne zajednice. Na Sveučilištu postoji znanstveni i stručni potencijal koji je u stanju riješiti mnoge razvojne probleme lokalne zajednice. Pri tome se mogu uključivati kadrovi s cijelog Sveučilišta i tako osigurati visoku kompetentnost i interdisciplinarni pristup.

Ovaj aspekt suradnje s lokalnom zajednicom stavio sam i u prioritete programa koji sam kao rektor predložio Senatu, a suradnju s Primorsko-goranskom županijom na ovim programima s oduševljenjem svugdje ističem. Primorsko-goranska županija, Grad Rijeka i Sveučilište u Rijeci potpisali su Sporazum o suradnji i pokrenuli zajednički program pod nazivom "Gospodarenje javnim dobrima i upravljanje razvojem Primorsko-goranske županije". Na temelju ovog projekta s Primorsko-goranskom županijom potpisani su ugovori za izradu deset projekata na kojima se radilo u proteklom razdoblju. Niti jedno hrvatsko sveučilište nije stvorilo tako usku suradnju s lokalnom zajednicom, što su posebno pozdravili međunarodni ekspertni timovi koji su bili u savjetodavnim i evaluacijskim posjetima. "Glavni plan razvoja turizma Primorsko-goranske županije" koji ste spomenuli je pri završetku i radi se o jednom od projekata koji su od ključne važnosti za promišljanje razvoja Primorsko-goranske županije. Ekspertni timovi koji rade na ovakvim projektima mogu se kompetentno pojaviti na tržištu znanja s izvrsnim referencama. Želim se zahvaliti Poglavarstvu Primorsko-goranske županije, a posebno županu gospodinu Zlatku Komadini na poticanju i aktivnom doprinosu u uspostavljanju suradnje.

razgovor: *Daniel Rukavina*

Sveučilišni kampus je i naš snažan adut za ravnopravno sudjelovanje u europskim programima razmjena studenata.

Za Primorsko-goransku županiju i za cijelu zapadnu Hrvatsku Sveučilište u Rijeci će biti snažan oslonac u izgradnji društva znanja, što će osigurati našim građanima da se u Europi osjećaju ravnopravno i dostojanstveno. Da, Rijeka mijenja lice i postaje grad znanosti, što će zasigurno otvoriti brojne nove gospodarske mogućnosti, ali i oplemeniti tradicionalne gospodarske aktivnosti.

Prva faza kampusa do konca 2008. godine

*** Na Trsatu ćete, prema najavama i projektu, porušiti sve vojne objekte izuzev zgrade zapovjedništva i izgraditi nove zgrade. Kako će teći faze izgradnje sveučilišnoga kampusa? Što bi trebalo biti završeno do konca I. faze, odnosno 2008. godine, za koju je Vlada odobrila kredit?**

- U nazočnosti predsjednika Vlade dr. Ive Sanadera, koncem 2004. godine ministar Primorac i ja smo s grupom banaka potpisali ugovor o dugoročnom kreditu na iznos od 490 milijuna kuna za izgradnju I. faze sveučilišnoga kampusa. Završetak I. faze predviđamo za konac 2008. godine. Do tada će biti izgrađeni novi objekti za Filozofski fakultet i Visoku učiteljsku školu, Građevinski fakultet, sveučilišni odjeli za fiziku, matematiku i informatiku, studentski domovi (oko 800 ležajeva), restorani, poslovni prostor Studentskog centra i Društveno-kulturni centar. Sadašnja zgrada

zapovjedništva vojarne bit će preuređena za potrebu Akademije primijenjenih umjetnosti i očekujemo da će radovi na preuređenju započeti u studenome ove godine kako bi se tijekom sljedećeg ljeta prvi studenti uselili u prostore kampusa. U kampusu ćemo urediti i Sveučilišni trg koji će činiti cjelinu s ostalim društvenim i kulturnim sadržajima.

Znanstvenici se vraćaju

*** Kada kažete da će Rijeka biti grad mladih, odnosno studenata od kojih će one najbolje Rijeka pokušati zadržati, kako to mislite ostvariti? Hoće li mladi znanstvenici i nakon fakulteta imati dobre uvjete rada i života, u Rijeci na primjer?**

- Znanstveni rad je kreativna djelatnost i u njemu mladi nadareni ljudi mogu iskazati sve najpozitivnije karakteristike svoje ličnosti i ispuniti svoje ambicije. Ljudi koji se posvete znanosti su skromni ljudi, spremni i svoje slobodno vrijeme utrošiti u znanstveni rad koji nikada nije plaćen. Stoga je važno osigurati im pristojne radne i životne uvjete. To su prepoznale sve razvijene zemlje u kojima su znanstvenici dobro plaćeni, ne moraju misliti o temeljnim egzistencijalnim pitanjima, ali nisu bogati ljudi. To im osigurava da cjelovito žive u znanosti.

Investicijama u Sveučilište, izgradnjom kampusa, stvaranjem ozračja za razvoj istraživanja i međunarodnu suradnju stvaramo uvjete koji mogu zadovoljiti profesionalne želje mladih ljudi. Prije nekoliko godina smo osmislili i program rješavanja stambenih

U zadnje tri-četiri godine riješili smo najpovoljnijim kreditima 363 stambena zahtjeva znanstvenika na Sveučilištu. Broj znanstvenih novaka na Sveučilištu je porastao s 59 na 220. Takve aktivnosti su najbolja brana protiv odljeva mozgova

Odljev mozgova više nije alarmantan

*** Kako spriječiti odljev mozgova u inozemstvo, što je generalno hrvatski problem? Ankete među mladom populacijom već više godina pokazuju da bi dvije trećine mladih rado napustili zemlju ako im se za to ukaže prilika kroz školovanje ili rad u inozemstvu.**

- Vidite, o tome se u zadnje vrijeme mnogo raspravlja. Međutim, nitko danas u Hrvatskoj ne zna prave brojke. Mislim da su precijenjene i temeljile su se na odlasku mladih ljudi u prethodnim desetljećima kada se moglo govoriti i o pravom egzodusu. Sigurno je u tome i ratno razdoblje imalo značajan utjecaj.

Mislim da danas situacija nije tako alarmantna iako nam nacionalni interes nalaže da se borimo da nam u zemlji ostane ili se vrati svaki nadareni student i znanstvenik. U zadnjih 5-6 godina najpozitivnijim pomakom držim sustav znanstvenih novaka koji je u zemlji zadržao na tisuće najboljih diplomanata i usmjerio ih u temeljna i primijenjena znanstvena istraživanja. Tu bih istaknuo i naše napore da se već znanstvenim novacima osiguraju povoljni stambeni krediti i tako povoljno riješi jedno od egzistencijalnih pitanja. U novije vrijeme više se ulaže i u znanost i u znanstvenu infrastrukturu, pa i to smatram iznimno važnim. No, u svakom slučaju mislim da se u dijaspori nalazi značajan znanstveni potencijal.

problema znanstvenika na Sveučilištu i kreditima pod najpovoljnijim uvjetima na hrvatskom tržištu u zadnje tri godine riješili 363 stambena zahtjeva. U zadnje četiri godine broj znanstvenih novaka na Sveučilištu je porastao s 59 na 220, a radi se o najboljim studentima koji čine budućnost Sveučilišta i naše znanosti. Sve su ove aktivnosti najbolja brana protiv odljeva mozgova, a osiguravaju uvjete i za povratak naših znanstvenika iz dijaspore. Njihov interes nas ohrabruje, a prve povratničke laste najavljuju i lijepo proljeće. Rijeka je lijep grad, zašto ne misliti i o privlačenju znanstvenika bez obzira na nacionalnost. U sljedećem razdoblju za njih će se grčevito boriti Europa, ali i cijeli razvijeni svijet.

Otvaranje novih studija

*** Pokreću li se novi studiji u županiji, odnosno, na koji način Sveučilište prati razvoj i promjene u gospodarstvu županije? Ilustrativan je podatak da čak i studij strojarstva već nekoliko godina ne može popuniti kvotu...**

- U ovoj fazi implementacije Bolonjskog procesa inovirali smo sve studijske programe. Radi se o 45 preddiplomskih i 57 diplomskih programa koji su prošli domaću i međunarodnu recenziju i uporedivi su s programima europskih fakulteta. U diplomskom ciklusu postignuta je veća fleksibilnost i interdisciplinarnost. U zadnjih pet godina uveli smo i potpuno nove studijske programe kao što su studij elektrotehnike,

povijesti umjetnosti, fizika i informatika, fizika i ekologija, te fizika i materijali, a menadžment u zdravstvu i kulturologija su prvi studiji te vrste u Hrvatskoj. Posebno ističem otvaranje Akademije primijenjenih umjetnosti što je prvi umjetnički studij na Sveučilištu u Rijeci i jedina akademija primijenjenih umjetnosti u Hrvatskoj. U tijeku su i rasprave o brojnim interdisciplinarnim programima, što potiče i reforme programa u okviru provedbe Bolonjskog procesa. Orijentacija društva na poticanju razvoja kroz proizvodne djelatnosti i osuvremenjavanje klasičnih industrija jačat će interes i za klasične tehničke studije kao što je strojarstvo, što se je već dogodilo i u najrazvijenijim europskim zemljama, npr. u Njemačkoj.

S entuzijazmom u drugi mandat

*** Što mislite o otporima Bolonjskom procesu, odnosno o integraciji našeg visokoškolskog sustava u europski. Hoće li to ići bez problema?**

- Bolonjski proces je najznačajniji reformski proces proveden na sveučilištima u zadnjih nekoliko desetljeća. Tijekom svake reforme javljaju se i otpori, što često i nije loše jer se promjene uvode s više kritičnosti. Takvi otpori javili su se zadnjih godina i u svim europskim zemljama, ali nisu ugrozili osnovni koncept. Rasprave o primjeni temeljnih načela Bolonjskog procesa u našoj akademskoj zajednici traju već 5-6 godina, a kulminirale su tijekom protekle akademske godine. Temeljito su analizirani svi studijski

programi, usklađeni sa sustavom dva glavna ciklusa (preddiplomski/diplomski), uspoređeni s adekvatnim europskim programima, uveden je bodovni sustav (ECTS) i ugrađeni elementi osiguranja kvalitete. Programi su prošli domaću i međunarodnu recenziju i dobili dopusnice. Može se očekivati da će u provođenju biti teškoća, jer se mijenja sustav nastave i fokusira se prema studentu i postizanju poželjnih rezultata i kompetencija. Sve što smo napravili garancija je da će se naš visokoškolski sustav uspješno i ravnopravno integrirati u europski.

*** Rektor ste Sveučilišta u drugom mandatu. Kada ćete sa sigurnošću moći reći da je vaša misija uspjela?**

- Ovih dana smo ja i moji suradnici dali na uvid akademskoj zajednici i najširoj javnosti Izvještaj o radu za mandatno razdoblje 2001.-2005. Na kraju prvog rektorskog mandata mogu sa zadovoljstvom istaći da nema niti jednog elementa iz mog predloga programa rada koji nije u cijelosti ostvaren, a velika većina su i obilno premašeni. Sada je u tijeku realizacija programa kojeg sam predložio za drugi mandat. Kao i do sada, uložiti ću sve svoje snage i entuzijazam u poticanje i usmjeravanje respektabilnog potencijala riječke akademske zajednice na stvaranje suvremenog sveučilišta ravnopravnog s europskim okruženjem. Realizacija prve faze sveučilišnog kampusa na Trsatu je samo dio tog cjelovitog programa. ■

pgžstatistika

35% okrivlja je Tuđmanov sustav vlasti

Istraživanje javnog mnijenja na području Primorsko-goranske županije, objavljeno ove godine u knjizi "Izazovi javnosti", pokazuje da glavne uzroke razvojnih problema građani vide u sustavu vlasti

u Hrvatskoj do 3. siječnja 2000. (35 %). Na drugom mjestu su ratna razaranja u Domovinskom ratu (24,5 %), a tek na trećem mjestu naslijeđe iz socijalističkog sustava (15,8 %).

Na pitanje o najprisutnijim socijalnim problemima u životnoj sredini, najviše anketiranih kao glavni socijalni problem vidi nezaposlenost. Tako misli čak 72,5 % anketiranih s crikveničko-vinodolskog područja. Što se tiče drugih socijalnih problema, situacija je bitno različita od sredine do sredine. Osim nezaposlenosti (43 %), stanovnici Gorskog kotara kao najprisutnije probleme ističu alkoholizam (21 %) i starenje stanovništva (11 %). Kod Riječana je na drugom mjestu siromaštvo (18,7 %), u Liburniji ovisnost o drogama (15,2 %), a u "riječkom prstenu" su to niska primanja (11,4 %). Stanovnici otoka češće nego ostali ističu skupoću. ■

37% kućanstava priključeno na internet

Najnovije istraživanje GfK Centra o zastupljenosti tehnologije u hrvatskim kućanstvima pokazalo je da Primorci i Istrani imaju najviše priključaka na internet, 37 posto kućanstava. Općenito, u Hrvatskoj je na internet priključeno 29 posto kućanstava. Primorci vode i kad je u pitanju posjedovanje DVD-a te ugradnja klima uređaja. Inače, najviše mobitela imaju Dalmatinci (90 posto kućanstava), zatim Zagreb s okolicom (84 posto) pa Istra i Primorje (83 posto). ■

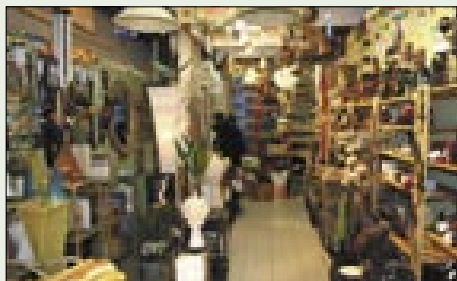
12 klubova liječenih alkoholičara

Prema rezultatima zdravstvene ankete što ju je proveo Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ-a, približno jednak broj (postotak) muškaraca i žena naše županije je ovisno o alkoholu. Najviše piju osobe u dobnj skupini od 30. do 64. godine. Muškarci manje piju sa starosti, dok je kod žena to obrnuto. Analizirajući navike građana županije u pijenju alkohola, anketa je pokazala da se najčešće konzumira vino. Najskloniji teškom opijanju su šumari, ribari i zemljoradnici, a slijede ih vozači i političari. U PGŽ-u djeluje 12 klubova liječenih alkoholičara, ali ih je potrebno znatno više. ■

37,4%

*pokrivenost
uvoza roba*

Prema podacima Statističkog ljetopisa PGŽ-a 2003./2004. vanjskotrgovinska bilanca u Primorsko-goranskoj županiji nepovoljnija je iz godine u godinu. Dok je 1999. izvoz roba pokrivaio 69,1 posto uvoza (408 mil. USD izvezeno, 591 mil. uvezeno), četiri godine kasnije, odnosno 2003. koeficijent pokrivaća uvoza izvozom iznosi samo 37,4 posto. Izvezeno je robe u vrijednosti 238 milijuna dolara a uvezeno 637 milijuna dolara. Razlika izvoza i uvoza je u negativni 399 milijuna USD.

20 poduzeća u PGŽ-u među 400

Prema istraživanju Privrednog Vjesnika, broj tvrtki iz Primorsko-goranske županije koje se nalaze među 400 najvećih u 2004. godini, u odnosu na 1994. prepolovio se. Dok je prije 10 godina Županija imala 40 velikih poduzeća među 400 najvećih u Hrvatskoj, danas je taj broj svega 20, i još pada. Propast riječke industrije i restrukturiranje gospodarstva osjeća se na ovoj listi najvećih, gdje je najbolje plasirana riječka tvrtka "3. maj" tek na 43. mjestu. Po broju velikih tvrtki,

PGŽ je na petom mjestu, iza Zagrebačke, Splitsko-dalmatinske, Osječko-baranjske i Istarske županije.

Do sličnih podataka je došao i Zavod za poslovna istraživanja, koji je u godišnjaku za 2004. donio redoslijed 500 najboljih hrvatskih tvrtki prema kriteriju novostvorene vrijednosti. Po tom kriteriju najbolje plasirani PGŽ subjekt je Erste banka na 13. mjestu, Jadrolinija na 38. mjestu, a 81. je Luka Rijeka. ■

od **čabra** do **ilov**

Opatija: Thalasso-wellness centar

Kako smo najavili u prošlom broju, Opatija i cijela regija bogatije su za jedinstveni medicinski Thalasso-wellness centar u sklopu Thalassoterapije, koji je svečano otvoren 22. rujna. U Thalasso-wellness centar uloženo je ukupno 46 milijuna kuna. Kompleks na tri etaže površine 2.600 četvornih metara, s bazenima punjenim grijanom morskom vodom, fitness studiom, centrom medicinske kozmetologije i drugim wellness sadržajima, upotpunjava zdravstveno-turističku ponudu Opatije i njene razvojne mogućnosti. ■

Medicinski wellness bit će na usluzi građanima i turistima

Cres: Dom umirovljenika

Koncem rujna napokon je, nakon više godina čekanja, u Cresu otvoren Dom umirovljenika, zapravo depandansa Doma za starije i nemoćne osobe "Marko Stuparić" iz Velog Lošinja.

Premda je kapacitet Doma samo sedamnaest osoba, svaki novoizgrađeni objekt socijalne skrbi na otocima zlata je vrijedan. Posebna zahvalnost pripada časnim sestrama benediktinkama koje su bivši samostan sv. Petra ustupile za potrebe Doma. Objekt su 23. rujna otvorili ministar zdravlja dr. Neven Ljubičić i župan Zlatko Komadina. ■

Dom "Marko Stuparić" dobio cresku depandansu

*Da radarski sustav koji na vrhu Učke postavlja
Ministarstvo obrane nije štetan za ljudsko zdravlje, pokazale
su dvije studije, jedna Ministarstva obrane a
druga Primorsko-goranske županije*

Učka: Radar nije štetan

Radarski sustav FPS 117 koji na vrhu Vojaku postavlja Ministarstvo obrane, nije štetan za ljudsko zdravlje. To su pokazale dvije studije, jedna koju je izradilo Ministarstvo obrane i druga koju je po narudžbi Županije izradio zagrebački Institut za medicinska istraživanja. I jedna i druga studija pokazuju

zračenje sustava u dopuštenim granicama. Radarska postaja na Učki bit će većinom u službi civilnih potreba, a dio je radarskog sustava "Nebo 2001" u kojem su još postaje Borinci, Papuk, Sljeme i Pelješac. Radovi na vrhu Učke krenuli su u drugoj polovini kolovoza a trebali bi biti gotovi do kraja godine. ■

Kompjutorska simulacija radara na Učki

Jedna od najzahtjevnijih investicija, koju je Primorsko-goranska županija samostalno financirala, rekonstrukcija ceste od Novog Vinodolskog do Jasenka (Bjelolasica) u dužini 42,3 km, uspješno je privedena kraju. Završetak radova na ovoj važnoj županijskoj cesti koja spaja more sa zaleđem,

nekadašnjoj Rudolfini, obilježen je 22. srpnja na Stalku, najvišoj točki ceste, na granici s Karlovačkom županijom. Od ukupne dužine prometnice, na području PGŽ-a rekonstruiran je 31 kilometar ceste, a s karlovačke strane još osam kilometara. Ovo je

sada najkraća cestovna veza između Novog Vinodolskog i Ogulina, odnosno Olimpijskog centra Bjelolasica, koja bi trebala pomoći u razvoju ovoga kraja i rasteretiti ostale prometnice prema moru, naročito u vrijeme sezone. ■

Staljak: Obnovljena 42 km ceste

*Cestom od Ogulina do
Novog Vinodolskog spojeno
je "zeleno i plavo"*

vizitka Autotrans d.o.o.

Nekako uoči 60. obljetnice Autotransa, ovo riječko poduzeće sa 600 zaposlenih u Rijeci i još 300 u sestrinskim tvrtkama u Požezi, Umagu, Braču i Autotrans commerceu (ekskluzivni zastupnik Yamaha), nalazi se pred velikim promjenama. Već i vrapci na grani znaju da se garažni pogoni Autotransa sele iz centra Rijeke na Škurinje, što je investicija vrijedna 12 milijuna kuna, a napokon je dovršen i projekt novog autobusnog kolodvora, nedaleko postojećega. U protekloj i ovoj godini Autotrans je nabavio 44 nova autobusa, dovršio projekte za izgradnju novih garaža u Istri i Primorju, a jedan od jačih poteza uprave bio je i dovođenje novog marketinškog direktora Borisa Klimka.

O tome i drugim planovima ove tvrtke govori nam predsjednik uprave Zvonko Krmpotić, koji je i sam navršio 25 godina vjernosti Autotransu. To, kaže, uopće nije slučajno.

- Općenito, u našoj je firmi bilo vrlo malo fluktuacije ljudi. Dobar broj ljudi koji je ovdje počeo raditi, u Autotransu je i dočekao mirovinu, i ja bih rekao da je ta vjernost najveća kvaliteta naše firme. To su uglavnom domaći ljudi i moja je filozofija da domaći čovjek najbolje radi. Na Krku nitko ne može bolje odraditi nego Krčanin, u Istri nitko bolje od Istrijana... Mi u osnovi pružamo usluge, a domaći čovjek to može najbolje odraditi jer najbolje poznaje prilike i ljude.

Kod nas se uvijek polagalo pažnju na redovitost plaća, na rad s ljudima, da ljudi osjete da su dio jednog pouzdanog sustava. To nas i dovodi do toga da smo danas u kopnenom prijevozu, barem prema podacima Zavoda za poslovna istraživanja, na petom mjestu u Hrvatskoj. U Primorsko-goranskoj županiji, od privatnih firmi, po poslovanju smo odmah iza Novog lista.

Autotrans je ostao i opstao zato što se uvijek prilagođavao promjenama na tržištu. U šezdesetima, u osamdesetima, u devedesetima kad se stvarala nova država, i danas, bilo je bitno prilagoditi se trenutku. U Autotransu se vodila briga oko ulaganja u obnovu voznog parka, i tehnološki smo uvijek bili u prednosti

pred konkurencijom.

Proboj u turizmu

* Kako vidite daljnji razvoj Autotransa, s obzirom na stalni rast cijena nafte?

- Nažalost, na cijenu nafte ne možemo utjecati, no razvoj Autotransa treba gledati s više aspekata. Tu je razvoj cestovnog prijevoza, turizma, održavanja vozila, poslovanja s nekretninama i trgovinom. To su, ja bih rekao, pet bitnih djelatnosti u našoj firmi. Što se tiče prijevoza, mi ćemo morati skraćivati duge linije od preko 500 kilometara koje nemaju adekvatnog profita, što smo s našim partnerima u Njemačkoj već i dogovorili. U linijama ispod 500 kilometara možemo biti konkurentni u odnosu na avio prijevoz. De facto, bit će sve više sezonskih linija i kraćih linija.

Ono u čemu ćemo ostati dosljedni je prijevoz školske djece, iako nismo uvijek zadovoljni cijenama koje nam odobravaju Županija i Ministarstvo, no uvijek nađemo neko rješenje u tom dijelu poslovanja. I ono što je bitno, to su otoci. Mi smo locirani na pet naših otoka: na Krku, Cresu, Lošinju, Rabu, Pagu i Braču. To je bila naša dugoročna orijentacija i možemo reći da smo u jednom dijelu i otočna firma.

* Koliko Autotrans može ponuditi na području turizma?

- Prošlo je već 30 godina organiziranog bavljenja turizmom u Autotransu i mi smo danas došli do velike prekretnice u toj djelatnosti. Raspadom Kvarner expressa to se tržište nije adekvatno popunilo i smatramo da daljnji razvoj turizma neće biti moguć bez veće turističke agencije na ovom području. Kvarner express je sa svojom infrastrukturom i poslovnica pokriva praktično 80 posto ovog tržišta, i šansa je bila Autotransu da uskoči na to mjesto i zauzme njegove pozicije. No, s obzirom na okolnosti, prvenstveno rata i privatizacije, ta šansa nije u cijelosti ispunjena. Autotrans u segmentu turizma ima iznimno velike mogućnosti, ponajprije zbog jake infrastrukture i osnovnih sredstava, zbog mogućnosti da sam osmišljava svoje programe i proizvode, što rijetko koja kuća može imati. Nikada Autotrans ne može biti ono

što je nekada bio Kvarner express u turizmu, ali može biti definitivno najjača agencija u ovoj županiji.

Novi autobusni kolodvor

Što se tiče održavanja vozila, nastavlja Krmpotić, kako mi djelujemo na većem dijelu Hrvatske, otvorit ćemo servisno-garažne prostore na nekim, nama bitnim lokacijama. Naša je orijentacija da imamo jak servis na zapadnoj obali Istre, oko Poreča, drugi na istočnoj obali, kod Labina. Treća garaža će biti u Novom Vinodolskom, a tu su još garaže u Požezi i na Braču. U Rijeci napokon dolazi do preseljenja garaže iz Barčičeve na Škurinje. Slažem se da nije mjesto garaži u središtu grada i to pokušavamo riješiti od 1999. godine, ali sada znamo da će do potpunog preseljenja doći najkasnije do kraja sljedeće godine.

Autotrans raspolaže i velikim brojem nekretnina. Neke od tih prostora u dogovoru s lokalnim samoupravama stavljamo u komercijalnu funkciju. Konkretno, u Buzetu radi se jedan poslovno-stambeni prostor, slična je projekcija i na Cresu, pregovaramo o novom kolodvoru na Lošinju, i napokon, u dogovoru smo s Gradom Rijekom da se uključimo u izradu novog autobusnog kolodvora u Rijeci. Ovoga puta se tom projektu prišlo zaista ozbiljno - Grad je locirao teren i prišao kupnji tog terena. To je bitan pomak. Do sada se obično puno pričalo i obećavalo, a ništa konkretno nije napravljeno. Sada je situacija bitno drugačija.

* Je li postojeći kolodvor smetnja razvoju Autotransa?

- Iskreno rečeno, i nije. On je samo na neprikladnom mjestu, između dviju gradskih prometnih žila kucavica, i zato ga treba dislocirati. U autobusnom prometu primjetna je izvjesna stagnacija i zato nama ne treba megalomanski kolodvor u centru grada. Projekt koji je napravio Prometni institut iz Zagreba, a koji predviđa autobusni kolodvor na prostoru sadašnjeg carinskog skladišta, mislim da daje garanciju da će služiti potrebama cestovnog prijevoza u Rijeci i zadovoljiti potrebe grada Rijeke. Postojeći kolodvor, ovakav kakav je, više smeta gradu nego Autotransu. ■

Zvonko
Krmpotić,
predsjednik
Uprave
Autotransa

Autotrans je ostao i opstao zato što se uvijek prilagođavao promjenama na tržištu. U šezdesetima, u osamdesetima, u devedesetima kad se stvarala nova država, i danas, bilo je bitno prilagoditi se trenutku i stalno obnavljati vozni park

Poduzeće s osloncem
na domaće ljude

ekoetno

*Obiteljska
sirana Kornić*

Krčki sir stazama p

Sireve proizvode na klasičan, starinski način – s pomoću kalupa, uz umakanje u

Majstori sira iz Kornića za sada su vlasnici dviju zlatnih, četiriju srebrnih i dviju brončanih medalja s različitih natjecanja i izložbi. Sir prodaju isključivo kod kuće, dok ne povećaju proizvodnju

paškog

Iz duge tradicije ovčarstva i proizvodnje sira u obitelji Mrakovčić iz Kornića na otoku Krku proizašla je poljoprivredno-obiteljska zadruga "Magriž", koja je krajem 2005. godine postala prva registrirana privatna sirana u Primorsko-goranskoj županiji.

Sirana, u kojoj se proizvodi polumasni, polutvrđi ovčji sir, vlasništvo je bračnog para Mirjenka i Vesne Mrakovčić. O kvaliteti proizvoda dovoljno govori podatak da je njihov "Krčki sir" dobio zlatnu medalju na međunarodnoj izložbi mliječnih proizvoda, održanoj u lipnju u Gornjoj Radgoni u Sloveniji. Mrakovčići su izabrani u konkurenciji od čak 190 proizvođača 22 proizvođača iz zemalja s dugom i jakom ovčarskom tradicijom kao što su Njemačka, Italija, Austrija i Slovenija. Majstori sira iz Kornića za sada su vlasnici dviju zlatnih, četiriju srebrnih i dviju brončanih medalja s različitih natjecanja i izložbi, a "pohodu" na nagrade tu vjerojatno nije kraj. "Krčki sir" iz Kornića polako i sigurno postaje brand koji garantira autohtonost i kvalitetu.

Godišnje 700 tona sira

Prema riječima Vesne Mrakovčić, sireve proizvode na klasičan, starinski način – s pomoću kalupa, uz umakanje u salamuru i sušenje koje traje tri mjeseca, "ko ča su nekada radile stare babe".

- Godišnje pravimo oko 700 tona sira, a brojka bi bila puno veća da imamo više pašnjaka. Imamo 200 ovaca, krčkih pramenki, no za sada muzemo ih oko 130 jer nemamo dovoljno mjesta za ispašu. Kada uspijemo povećati broj pašnjaka, moći ćemo proizvoditi i oko 1500-2000 tona sira - kaže gospođa Mrakovčić.

Količina koju proizvode za sada je premala u odnosu na potrebe tržišta. Potražnja je konstantno veća od ponude.

- Sav sir prodajemo kod kuće, kupci dolaze k nama. Nemamo nikakvih problema oko odaziva, ljudi su za nas čuli. S obzirom na količinu, za sada nam nije potreban plasman u trgovine i supermarkete - govori Vesna Mrakovčić, čiji se sir

prodaje po cijeni od 140 kuna po kilogramu.

Što se tiče "ispravnosti" njihovog proizvoda, kupci mogu biti sigurni - svaki sir ima ekomarkicu, odnosno veterinarski registarski broj.

- Sir već četiri godine proizvodimo u suradnji sa stručnjacima s Agronomskog fakulteta iz Zagreba. Oni pomno nadgledaju sve faze proizvodnje, od mužnje ovaca do zrenja sira. Redovito provjeravaju ima li bakterija, da li je dobra masnoća. U fazi zrenja, dva puta mjesečno dolaze bušiti sir - dodaje Mirjenko.

Autohtoni hrvatski proizvod

Osim što planiraju povećati broj pašnjaka, Mrakovčići iduće godine namjeravaju, u suradnji s Agronomskim fakultetom, zaštititi "Krčki sir" kao autohtoni hrvatski proizvod. Potez je sasvim logičan, dovoljno je samo ugledati se na Pag i paški sir, a pitanje bi moglo biti samo zašto se nitko toga ranije nije sjetio. Naime, s obzirom na geografske preduvjete i jedinstvenu otočnu floru koja uključuje čak 2500 različitih biljaka, Krk bi mogao biti nadaleko poznat sinonim za odličan ovčji sir. Umjesto toga, otočani sir proizvode uglavnom za vlastite potrebe, a organizirana proizvodnja za šire tržište tek je u povojima. Mrakovčići napominju da na otoku ima puno odličnih pašnjaka koji se nedovoljno i neadekvatno iskorištavaju. U prilog krčkim ovčarima zasigurno ne ide ni podatak da se od 30 tisuća ovaca, koliko ih ima na otoku, muze tek oko 3 tisuće, što je odnos od 1:10. Za ilustraciju, na Pagu je odnos gotovo 1:1.

Srećom po ljubitelje sira, obitelj Mrakovčić vrlo uspješno probija led - Mirjenku i Vesni uskoro će se pridružiti Mirjenkov brat Ivan Mrakovčić, koji radi na registraciji vlastite sirane. Najmlađi Mrakovčić, dvanaestogodišnji Marko koji prilikom pravljenja sira rado pomaže svojim roditeljima, garancija je da za nastavljanje obiteljske tradicije ne treba strahovati. ■

salamuru i sušenje koje traje tri mjeseca, "ko ča su nekada radile stare babe"

nakavi *Dragutin Crnković*

Brod Moravice, najmanja

Dragutin Crnković, predsjednik Općinskog vijeća Brod Moravica, jedan je od rijetkih čelnika jedinica lokalne samouprave na području Primorsko-goranske županije kojem su birači i treći put zaredom poklonili povjerenje. Crnkovićev uspjeh zanimljiv je i zato što on u osnovi uopće nije političar, niti se politikom bavio do pred desetak godina. Rođen je 23. kolovoza 1952. u Brod Moravicama gdje je završio osnovnu školu, a sve ostalo školovanje vezano je uz Zagreb gdje je kraju priveo srednju i višu školu za telekomunikacije te studij prometnih zna- nosti, željeznički smjer. Radio je u HŽ-u, a 1991. postao je zapovjednik dragovoljačke postrojbe na brodmoravičkom području, kasnije i član 138. brigade HV-a, što s ponosom ističe.

- Početkom devedesetih, u trenutku kad su svi odlazili u politiku, ja sam otišao u Hrvatsku vojsku sa željom da na najdirek-tniji mogući način pomognem domovini. Nedugo potom počeli su me neki ljudi iz

Brod Moravica zvati i predlagati ulazak u politiku pa sam 1993. godine bio drugi na nezavisnoj listi koja je glatko pobijedila na tim prvim izborima. Već tada su od mene tražili da preuzmem načelničko mjesto, ali to nisam želio. Ipak, shvativši da se ne događa ono što smo planirali i željeli, promijenio sam stav te sam 1995. godine pristupio HDZ-u, a 1997. postao nositelj liste koja je na izborima te godine osvojila velikih 58 posto glasova. Dakle, relativno kasno sam ušao u politiku pa me često nervoznim znaju činiti primjedbe tipa "A gdje si ti bio kad smo se mi počeli baviti politikom". Obično im odgovorim da sam bio na ratištu u Lici pa nakon toga nema daljnjih komentara jer je svima jasno da nikakve politike ne bi bilo da nije bilo nas u Lici.

Smanjeno iseljavanje

• **Kako danas gledate na tih osam godina vašeg rukovođenja ovom, po broju stanovnika, najmanjom općinom u županiji?**

- Mislim da smo u proteklih osam godina napravili velik iskorak i iz jedne jako zapuštene općine postali kraj u kojem je lijepo živjeti. Danas ne zaostajemo za drugima, a u nizu stvari smo i prvi. Kad sam 1997. godine krenuo, na žiroračunu općine bilo je 6.000 kuna, a mi smo, usprkos tome, do kraja godine izveli pravi mali pothvat i asfaltirali školsko igralište dokazavši da se uz puno dobre volje može i ono što je naizgled nemoguće jer je taj posao vrijedio 400.000 kuna! U tom stilu smo nastavili i kasnije.

Nakon dva mandata temeljnu promjenu uočavam u tome što je Općina danas jedna ozbiljna institucija, smanjeno je iseljavanje i umjesto odlaska u ovaj su kraj počele dolaziti mlade obitelji. Od četrdeset malih naselja koliko ih broji naša općina, njih 38 je živo. Puno je toga u posljednje vrijeme kupljeno, gotovo ni jedna stara kuća nije slobodna, a mi brinemo da do svih tih naselja dovedemo vodu, struju i udovoljimo svim suvremenim zahtjevima

Mislim da smo u proteklih osam godina napravili velik iskorak i iz jedne jako zapuštene općine postali kraj u kojem je lijepo živjeti. Danas ne zaostajemo za drugima, a u nizu stvari smo i prvi. Kad sam 1997. godine krenuo, na žiroračunu općine bilo je 6.000 kuna

općina, u zamahu

Tri mandata na čelu Brod Moravica - Dragutin Crnković

komunalne infrastrukture. Obilazak tih naselja može biti iznimna i originalna turistička ponuda. Nedavno je tu bila ekipa poznate TV emisije "Lijepom našom" čiji je plan bio da za tri dana snime sve zanimljivo. Ostali su šest dana i otišli rekavši da su snimili samo pola od onog što su procijenili zanimljivim! Naravno, to nije ništa čudno jer je ustvari riječ o malom muzeju na otvorenom. Svako naselje je mala povijesna priča za sebe sa sačuvanom arhitekturom, prekrasnim okolišem, mirom i tišinom koju se danas rijetko gdje može naći.

Oaza mira i ljepote

• **Znači li to da je turizam jedna od mogućnosti razvoja brodmoravičkoga kraja?**

- Štoviše, mislim da od svih goranskih mjesta Brod Moravice imaju najveću perspektivu. No, to znači da nismo razvili ono sve što je bilo moguće. Žalostno je da nemamo niti jednoga kvalitetnog ugostitel-

ja pa, primjerice, za "Zlatni kotlić" moramo angažirati ugostitelje iz Vrbovskog. Posebnu vrijednost imamo u sakralnim objektima koji svojom poviješću i izgledom predstavljaju atrakciju. Mnoge smo i obnovili, pri čemu svakako valja istaknuti dr. Ivu Mancea koji je pomogao u obnovi brojnih crkava. Kuća Delač i kuća Ožanić također su spomenici stare goranske arhitekture zanimljivi turistima, a moram reći i to da smo nezadovoljni sudbinom četiriju starih škola koje su u vlasništvu Županije i propadaju, a sigurno je da bismo njihovom obnovom mogli dobiti višenamjenske objekte vrijedne pažnje.

• Što bi moglo bolje?

- Nezadovoljan sam stanjem privrede, ali općina tu ne može puno. Ono što možemo, olakšice pri naplati komunalne naknade, to i činimo, ali nam nedostaje ozbiljnih i jakih investitora koji bi privredno oživjeli ovo područje. Vjerujem da će se i to uskoro dogoditi jer su Brod Moravice sve bliže velikim gradskim sredinama. Pa

nama su nadohvat ruke Trst i Klagenfurt, a o Rijeci i Zagrebu da i ne govorimo, pogotovo kad se izgradi puni profil autoceste. Da sam u pravu svjedoči i činjenica da se zemljišta i stare kuće na području Brod Moravica odlično prodaju. Mi smo prava mala oaza mira i ljepote, a ljudi izvana sve to više shvaćaju.

• Što će vam biti najbitnije u ovom, trećem mandatu?

- U prvom planu je izgradnja ceste do naselja Goršeti. Novac je osiguran, Hrvatske šume i HEP će pomoći, tu je i Fond za regionalni razvoj te u najvećoj mjeri Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, Hrvatske vode i Primorsko-goranska županija. Drugi veliki zadatak bit će izgradnja kolektora i pročišćivača za Brod Moravice pri čemu vjerujem da za ovog mandata možemo postaviti temelje, a posao bi trebala dovršiti sljedeća vlast u kojoj, najvjerojatnije, ja neću biti jer mislim da su tri mandata sasvim dovoljno. ■

kartulina *Rapska fjera*

Kada su Rabljeni prije četiri godine stavili glave na kup i osmislili manifestaciju kojom su turistima željeli predstaviti svoju bogatu i slavnu prošlost, nisu niti slutili da će u svega četiri godine stvoriti turistički "brand" koji ne treba posebno predstavljati. Nagrađena "Plavim cvijetom" Hrvatske turističke zajednice, Rapska fjera postala je obrazac po kojem mnogi hrvatski gradovi nastoje također svoju povijest upakirati u turistički proizvod. Zanimljiva je priča o počecima Fjere, naravno najnovijim počecima, kada su entuzijasti odlučili obnoviti trodnevnu feštu u spomen na tri slavna dana rapske povijesti. Predvođeni turističkim zajednicama Raba i Lopara, otočani su se odlučili na kostimiranu predstavu u kojoj će tijekom triju večeri pokušati što vjerodostojnije pokazati život svojih predaka.

Rapska fjera temelji se na odredbi Velikog vijeća Raba od 21. srpnja 1364. godine, prema kojoj su općinskim praznicima proglašeni Dies Victoriae 9. svibnja kada se slavila uspomena na čudesnu obranu grada od Normana po zagovoru sv. Kristofora, i Dies Natalis 27. srpnja - dan njegove mučeničke smrti, te je odlučeno da se prigodom tih svečanosti petnaest dana u gradu ne smije krojiti pravda i progoniti dužnike. Svečanosti su uvedene u počast kralju Ljudevitu Velikom koji je Rab oslobodio od Mlečana, a trajale su sedam dana oko blagdana sv. Jakova, sv. Ane i sv. Kristofora. Rab tih dana ponovo postaje sretan grad, kao što govori i njegov naziv - Felix, koji je nosio još od trećeg stoljeća. Prve dvije godine Fjera se održavala ▶

Fjera

prvorazre

Ono u čemu su Rabljani s Fjerom najviše uspjeli je pretvaranje grada u pravu srednjovjekovnu pozornicu koja svakog svjedoka vrtoglavom brzinom vraća u prošlost

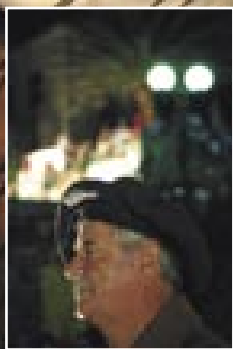
Nova manifestacija

Svjesni uspjeha koji su postigli u samo četiri Fjere, Rabljani su se odlučili na organizaciju još jedne manifestacije koja će također imati povijesnu tematiku, a novi bi proizvod trebao obogatiti otočnu pred ili posezonu. U isto vrijeme organizatori ne kriju ambicije da već iduće godine poboljšaju i samu Fjeru kojoj, prema njihovom mišljenju, nedostaju dnevni sadržaji te jače uključivanje trgovaca i ugostitelja. Nakon što je ovog ljeta reportažu o Rapskoj fjeri napravila i njemačka televizija RTL, ne treba sumnjati da će idućeg ljeta biti još više posjetitelja.

edna rapska atrakcija

kartulina *Rapska fjera*

Angažman samih Rabljana koji glume svoje pretke pokazao se punim pogotkom jer takav uspjeh ne bi ostvarili niti profesionalni glumci. Povijest i tradicija ipak se prenose s koljena na koljeno i takve životne role mogu najbolje odigrati sami otočani

vikendom, no organizatori su odlučili držati se tradicije pa se svečanosti sada održavaju upravo na dane blagdana. To se pokazalo boljim i u turističkom smislu zbog smjene gostiju koja se odvija subotom.

Autentična srednjovjekovna pozornica

Ono u čemu su Rabljani s Fjerom najviše uspeli je pretvaranje grada u pravu srednjovjekovnu pozornicu koja svakog svjedoka vrtoglavom brzinom vraća u prošlost. Iz večeri u večer ulicama su se natiskivale na tisuće posjetitelja koji su uvijek imali samo jednu zamjerku - što i za njih nisu osigurani kostimi.

65 radionica starih zanata

Pohvale za sve ono što se zbivalo od 25. do 27. srpnja valja prije svega uputiti otočanima koji su organizirali čak 65 radionica starih zanata u kojima je volontiralo rekordnih 320 sudionika, a među njima: Folklorno društvo Rapski tanac - razni zanati, Udruga ovčara Škraparica, Dječji vrtić Pahuljica, ŠRD Dolin, Udruga Komin, Udruga rapskih samostreličara, mandolinisti, klape Kristofor, Sozal i Eufemija, Pekarnica slastica Vilma, MD Trade - pčelinji proizvodi, Cvjetarna Murteo i Mirjana Krstaš, Marinko Krstaš ml. i Ivan Milunić, spužvar - Danijel Kaločira, kalafat - Josip Perčinić Belo, školjkari - Boris Brna i Murtić, pletač vrša - Josip Fačandol, užari - Siniša, Tamara, Ivan i Zlata Mikelić, radionica keramike - Belinda Rožić i Barbara Javorin, lončari - Anito i Jadranka Rossini, stolari - Josip Miš, Marko Miš, Tonči Španjol, Mario Španjol, Željko Gabrić i Milan Čulina, čipkarice - Nada Pečaver i Božena Štokić, kovač novca - Ivan Rožić, slikari - Barbara Isak, Zdravko Šimičić, Ana Španjol, Vitomir Kelava, Hari i Sonja Čipčić, Egon Raspor i Vlatka Topolnjak, slikari na svili - Marijan Dragozet i Đorđe Ivanović, kaligrafija - Slavica Šišara, tekstil i nakit - Ankica Ribarević i Marija Guščić, radionica nakita - Helena Vidas, vez i čipka - Marijana Jurešić, glagoljaši - Vinka i Petra Pahljina, Ines Škvorc i Maja Gerovac, devocionalije - Dunja Brnjac, stari recepti - Jasna Bastiančić, celestina - Mira Zudenigo, Sonja Trapp, Edita Sušić i Doris Matić, knjigovezac i kožar - bračni par Milić, konoba - Mile Beg, Milan Dudić, Vanja Debelić, Vanja Seršić, Lovro Matahlija i Boris Putinja, vlastelini - obitelj Kabin, mrtvozornik - Ivica Pahljina, krvnik - Dobrica Badurina, gubavci - Vladimir Vosnik i Zoran Kurelić, radionica samostreličara - Ante Magdić i Tomislav Miličević, srednjovjekovna pošta - Ivan Komadina, Nada Zubović, Antonija Car i Iva Večerina, pjaca - Ilija i Zdenko Beg, Marica Košutić.

Dojmove s Fjere mnogi su nosili kao najdragocjeniji suvenir s ljetovanja, a nakon prve četiri godine sve je veći broj onih koji vrijeme svog odmora na Rabu "kroje" prema održavanju Fjere. Angažman samih Rabljana koji glume svoje pretke pokazao se punim pogotkom jer takav uspjeh ne bi ostvarili niti profesionalni glumci. Povijest i tradicija ipak se prenose s koljena na koljeno i takve životne role mogu najbolje odigrati sami otočani.

Oduševljenje posjetitelja njihova je na-

grada i motiv da svake godine u Fjeri sudjeluje sve veći broj radionica u kojima se pokazuju vještine starih zanata. Srednjovjekovni majstori, obrtnici i trgovci tih dana vrijedno izrađuju novčiće, pjate, bocune, kamenice, bačve, škare, postole, češljaju vunu, ispisuju glagoljicom imena i poruke, iscrtavaju na svili... Kruh netom ispečen ispod peke s tek narezanim domaćim pršutom i čašom dobrog vina malo koga ostavlja ravnodušnim, a ovog su se srpnja nudila i složenija jela spravljena po starim recepturama poput janječih tripica. U galeriji PIK na Kaldancu uvijek se prikazuje srednjovjekovno seosko domaćinstvo u kojem žene češmaju vunu i predu je na mulineu, a članovi Sportsko-ribolovnog društva Dolin u Luci Rab i ispod Pjacete oživljavaju staro ribarsko selo. Uz miris ribe uhvaćene "na sviću" i odmah bačene na gradele, doživljaj postaje potpun.

Tri različite večeri

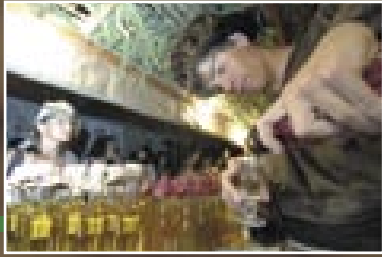
Svaka Rapska fjera traje točno tri dana tijekom kojih se po ustaljenom rasporedu održavaju programi. Oni koji prate svaku manifestaciju već imaju svoju omiljenu večer. Romantičari preferiraju otmjeno otvaranje, gurmani drugu večer s ribarskim selom i pečenim ribama, a oni željni natjecanja jedva čekaju završnicu s viteškim turnirom rapskih samostreličara. Prve večeri, s prvim mrakom blagdana sv. Jakova pucanj topa na Varošu, odnosno Trgu sv. Kristofora, označava početak drugovanja plemića i pučana, nekada nepoznatog običaja u ostalim srednjovjekovnim gradovima.

Upravo zbog mira koji je u davnim vremenima za svečanosti trajao sedam dana, kada se nije krojila pravda, zidine su bile otvorene svima, a dani su prolazili u pjesmi, plesu i igrama, Rab je dobio naziv Felix ili sretan grad. U 14. stoljeću Ferije iliti tempus feriarum trajale su sedam, a danas svega tri dana, no doživljaji se prepričavaju cijele godine i oni koji jednom dožive gradske ulice osvijetljene bakljama, mnoštvo kostimiranih građana, zvuk kovanja novca, bubnjeva, frula i fanfara, jedva će dočekati novi ulaz u vremeplov. Po otvaranju Fjere i mise u katedrali, knez, suci, općinsko vijeće, plemstvo, vlastela, trgovci, zanatlije, obrtnici, pučanstvo i umjetnici, te cijela svita posjetitelja kreće ▶

kartulina *Rapska fjera*

Davne 1364. godine, kada su održane prve viteške igre, pobjednika se nagrađivalo kućom ili zlatnicima od kojih je mogao živjeti cijele godine

do Gradske lože, bakljama osvijetljenim ulicama, gdje se nalazi knjiga za upisivanje sudionika. A u nju su se tijekom zadnje četiri godine uz otočane upisali i njihovi gosti koji već tradicionalno dolaze iz talijanskoga gradića Castella Montegiardina, iz Republike San Marino, Udruge Hram iz Splita te iz njemačkoga Koenigsbrunna.

Obrtnici rade, vlastela šeće

Nakon formalnosti upisivanja u knjigu, koja ostaje svjedokom svake obnovljene Fjere, obrtnici, pekarice, cvjećarice, klesari, kovači, stolari, kamenoresci, glagoljaši, keramičari, medari, slikari, pjevači i plesači odlaze svojim radionicama gdje svake od triju večeri prikazuju stare zanate dok u isto vrijeme vlastela, plemići, Heraldo rapski knez, vitezovi, suci, članovi općinskog vijeća i dame šeću kamenitim ulicama, a gradski čuvari paze na red i mir. Scene privođenja kažnjenika mogu se vidjeti na svakom koraku, a novost su ove godine bili gubavci koji su posebno razveseljavali posjetitelje.

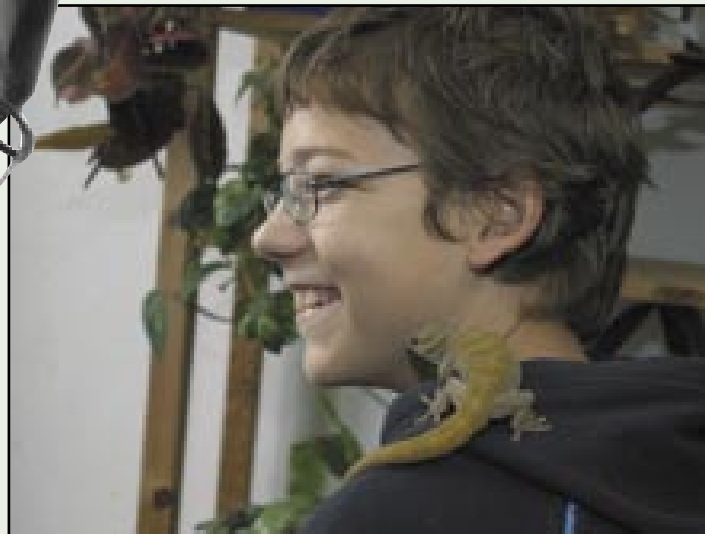
Blagoslovom koji rapski vitezovi dobiju u katedrali Uznesenja Marijina treće večeri započinje i najuzbudljiviji dio Rapske fjere - tradicionalne viteške igre na Trgu sv. Kristofora gdje samostreličare dočekuje mnoštvo znatiželjnika. U nadmetanju u strijeljanju samostrelom ne nedostaje uzbuđenja, kako kod vitezova, tako i kod gledatelja. Davne 1364. godine, kada su održane prve viteške igre, pobjednika se nagrađivalo kućom ili zlatnicima od kojih je mogao živjeti cijele godine, a vitez najpreciznijeg oka i najmirnije ruke, čija je strelica ispaljena iz samostrela u tuljak pogodila "u sridu", danas na dar dobiva pljesak nekoliko tisuća oduševljenih turista. ■

Brojni sponzori

Fjera je plod suradnje mnogobrojnih rapskih institucija i tvrtki, pa su u ovogodišnjoj organizaciji obol dali Dobrovoljno vatrogasno društvo Rab, Crveni križ, Policija, Dom zdravlja Rab, HEP - pogon Rab, Dundovo, Vrelo i Pučko otvoreno učilište Rab. Smještaj sudionika osigurali su Imperial d.d. i hotel "Istra" - Clika d.o.o.

Rapsku fjeru financiraju Grad Rab, Turistička zajednica Grada Raba te dijelom Turistička zajednica mjesta Lopar i Primorsko-goranska županija. Donacije su uputili Imperial d.d., mesnica Paž, caffe bar Felix, ugostiteljski obrt "I&N", trgovačka radnja Šanpjer, zlatarnica Kristofor, brodogradnja Pičuljan, a ne smije se zaboraviti restorane Astoria i Labirint koji su počastili uzvanike i goste..

Jakov Matunci i ljubimica Geka

Mali Jakov i njegovi macaklini

Da, da, bio sam u Japanu. Od 21. do 29. srpnja. Tamo se održavala Prva dječja konferencija o zaštiti prirode. Sve je išlo po planu koji smo utvrdili lani. Tada sam isto

bio u Japanu i radio u Odboru za pripremu konferencije. Odlučili smo na dnevni red staviti razne teme: o očuvanju vodnih resursa, bioraznolikosti, energiji, reciklaži te drugim primjerima zaštite prirode i očuvanja okoliša u kojemu živimo. U Odboru je radilo 11 djece, a ja sam bio jedini predstavnik iz Europe. Konferencija je ove godine prošla u najboljem redu. Radilo se u puno radionica, a na

kraju smo se dogovorili da sljedeća bude u ljeto 2006. godine u Maleziji. Da, da, idem i ja, a ljudi iz UN-a su mi kazali kako bi voljeli da dođe još djece iz Hrvatske. Već sam ja, čak i preko Ministarstva školstva, pokušavao za to pronaći zainteresiranu djecu,

Matunci

Nakon treće nagrade na Natječaju Volvo Adventure u Švedskoj, uvršten je u Odbor zapripremu Prve dječje konferencije o zaštiti okoliša, a u srpnju je u Japanu sudjelovao u njezinu radu

ali izgleda da u Ministarstvu nisu zainteresirani.

To je ukratko sažetak telefonskog razgovora s Jakovom Matuncijem, 13-godišnjim učenikom malološinske Osnovne škole Marija Martinolića, koji o sudjelovanju u radu svjetskih skupova govori kao da je to nešto sasvim normalno. Poput njegova lutanja Lošinjem i traženja zidnih macaklina, malih guštera koji u velikom broju žive na našim otocima. A oni su glavni krivci za sve što se Jakovu događa zadnjih godinu i pol dana.

U svibnju prošle godine na natječaj Volvo Adventure poslao je projekt "Spasimo vrstu pored nas". Pisao je o malim otočnim gušterima, zidnim macaklinima, koje gotovo nitko ne voli. O njima postoje priče da su otrovni, da su posebno na svjetlu smrtonosni, a kako malo tko voli gmizavce, nisu baš omiljeni kućni ljubimci, osim, naravno, za Jakova.

Potanko je opisao koliko su korisni, jer jedu sve insekte i tako se, bez korištenja insekticida, ljudi od njih mogu obraniti, okoliš. Na-uo je i da su vrsta, ali kad je pitao policajce jesu li nekada nekoga kaznili ako su vidjeli da ubija macaklina, oni su mu se nasmijali u lice. Jakovljevi rad, u konkurenciji 147 radova iz cijeloga svijeta, uvršten

među 14 najboljih, pa je tako dobio priliku otputovati u Goeteborg i na engleskom jeziku protumačiti sve ono što komisiji nije bilo jasno iz pisanog rada. Osvojio je treću nagradu i 4000 eura.

- Mislio sam sve potrošiti za dobru fotoopremu kako bih mogao macakline snimati u prirodi, ali bilo mi je žao djece iz Tanzanije koja su pisala o zaštiti babuna. I njih ljudi ubijaju kao i macakline, jer im navodno krađu hranu, a ne razmišljaju o tome da su im oni ukrali staništa. Zato sam im dao 2000 eura, a za ostatak sam kupio fotoaparatus - kaže Jakov.

Nakon Švedske malo se zaštitom prirode bavio u SAD-u, a onda je dobio priliku sudjelovati u radu spomenutih svjetskih skupova. Najzanim-

ljivije od svega je to što je Jakov i dalje skromno dijete koje u jednom trenutku razmišlja i govori poput odrasla čovjeka, a zatim se zaigra sa svojom Gekom. To je jedini macaklin u njegovoj sobi kojega može pomaziti kao pravoga kućnog ljubimca. Geka je iz Vijetnama stigla u Mali Lošinj preko Slovenije. I nar-

vrednije priznanje koje je dobio od Gradske uprave Malog Lošinja. Na njegovu inicijativu na ulazima u grad postavljene su velike ploče sa slikom macaklina i napomenom da je riječ o zaštićenoj vrsti te porukom "Lošinj je dom i macaklina". Tako su mali gušteri, zahvaljujući velikom trudu vrijednog Jakova, dobili pravo građanstva i sada ih sve više ljudi čuva. Ne vole ih kao Jakov, ali barem ih ne ubijaju.

- A kako je Geka
- pitam ga na kraju telefonskog razgovora, uz napomenu da ju pozdravi i malo pomiluje umjesto mene.

- Izvrsno. Tu je i evo milujem je - kaže Jakov. A on ne bi bio Jakov da nije dodao: Mogu li pozdraviti i druge macakline u mojoj sobi? ■

avno, između pedesetak zidnih macaklina koji žive u svakom kutku njegove sobe, ali nismo ih vidjeli jer izlaze samo noću, ima poseban status. Dok je nije pronašao na polici s knjigama, da bi nam je pokazao, nije imao mira. Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa ide pljuska zbog odnosa prema Jakovu kojemu nisu ni odgovorili na dopis, ali zato pohvala ide lokalnoj zajednici. Jakov je u travnju dobio godišnju nagradu Primorsko-goranske županije, a kaže da se iz županijskog proračuna financiraju troškovi putovanja kada ide u osnovne škole širom Hrvatske držati predavanja o macaklinima. No njemu je možda i

Više o Jakovu i njegovim projektima saznaj na <http://gecko-macaklin.com>

reportaža *Vele Srakane*

Stalno nastanjeni žitelji na Velim Srakanama, kao i ljudi željni spokoja, usporenog trajanja vremena i gotovo stoljećima nedirnete prirode, koji su u proteklih dvadesetak godina kupovali ruševine ili kuće u propadanju na tom otočiću, konačno su dočekali ostvarenje davnog sna - izgradnju obale uz koju mogu pristajati i veći putnički brodovi.

Što znači biti povezan brodskom vezom s kopnom, najbolje znaju stalni žitelji naših

otoka, ali i vlasnici kuća za odmor te turisti koji žele doći na određeni otok i s njega se vratiti do stalnog prebivališta. Stoga je razumljivo što su Srakanezi u programe ostvarenja želja, već godinama, na prvo mjesto stavljali izgradnju pristaništa za putničke brodove.

Sve donedavno samo su Susak, Unije i Ilovik, otoci cresko-lošinjskog arhipelaga, imali svakodnevnu brodsku vezu s Malim Lošinjem, općinom kojoj pripadaju,

i gotovo svakodnevnu brzobrodsku vezu s Rijekom. Zbog nepostojanja prikladnog pristaništa, do Velih Srakana brodovi nisu dolazili. Jedina veza s Malim Lošinjem bila je lokalna brodska veza, brod koji bi zastao na moru pred Velim Srakanama, a do otoka ili s njega ljudi su se prebacivali čamcem. Neizvjesnost i nesigurnost takve veze najbolje znaju oni koji su prošlih godina željeli doći na Vele Srakane ili s njih poći do Malog Lošinja, naročito u jesenskim i zimskim mjesecima.

Pristanište za brodove dužine do 30 metara

Od lipnja ove godine Vele Srakane na Gornjoj Trati imaju moderno pristanište na kojem im mogu pozavidjeti i naši znatno veći otoci. Danas Jadrolinijin brod "Premuda" tri puta tjedno (utorkom, četvrtkom i subotom) pristaje na Velim Srakanama dva puta dnevno (ujutro i popodne) i nedjeljom jedanput (popodne). Budući da je novoizgrađena pristanišna obala na Velim Srakanama dugačka 26 metara, uz nju mogu pristajati brodovi dužine do 30 metara. Tako su stvoreni uvjeti da ovdje mogu pristajati i Jadrolinijini katamarani. Srakanezi vjeruju da će idućeg ljeta katamaran "Judita", koji povezuje Mali Lošinj, Ilovik, Susak, Unije, Martinšćicu i Cres s Rijekom, pristajati i uz njihov otok. Ako se to ostvari, oni bi za manje od tri sata mogli stići u Rijeku, obaviti željeno i istoga se

Na otočiću sa svega šest stalnih stanovnika i trideset osam kućnih brojeva, tijekom ljetnih mjeseci boravi i do stotinu ljudi

Srakanezima riva znači

Od lipnja ove godine Vele Srakane na Gornjoj Trati imaju moderno pristanište na kojem im mogu pozavidjeti i naši znatno veći otoci

Novo pristanište za najmanji naseljeni kvarnerski otok znači vrata u budućnost. Pristanišna obala na Velim Srakanama može zadovoljiti prometnu povezanost toga otoka s Malim Lošinjem i Rijekom za idućih stotinu godina

dana vratiti na svoj otok. Napredak je to kakav se do prije nekoliko godina ni u snu nije mogao pojaviti.

Na Velim Srakanama, površine svega 106 hektara, stalno živi samo šestero ljudi i oni su svjesni da ne mogu imati sva-

Vele Srakane na svetoj misi

Stanovništvo Velih Srakana moguće je okupiti tek na sv. misi. Tada dođe svećenik sa Suska don Anđelko, a ovom prilikom prebacio ga je svojim čamcem Donato Skrivanić, rođen na Velim Srakanama, koji danas živi pola godine na Susku a pola u New Jerseyu. Na sv. misi koncem rujna okupili su se praktički svi stalni stanovnici Velih Srakana: Amadeo Matešić, Lucija i Silvano Skrivanić, Anica i Marija Tarabokija, Antonija Hrončić, Nick i Marija Busanić, Branko i Franjo Čataj, Gino i Rossa Dorina Malesani, te već spomenuti don Anđelko Badurina i Donato Skrivanić.

kodnevnu brzobrodsku vezu s Rijekom. Međutim, kada se na tom otočiću, s 38 kućnih brojeva, u vrijeme ljetnih mjeseci nađe između šezdeset i stotinu ljudi, oni drže da bi trebali biti dva do tri puta tjedno povezani s Rijekom brzobrodskom vezom.

Novo pristanište na Velim Srakanama može zadovoljiti prometnu povezanost toga otoka s Malim Lošinjem i Rijekom za idućih stotinu godina. To saznanje posebno je obradovalo Srakaneze u Americi, koji su nevoljko dolazili na rodni otok baš zbog njegove prometne izoliranosti. Idućeg ljeta očekuje se velika skupina srakaneških "Amerikana" koji na Srakanama nisu bili već desetljećima.

Srakane - oaze mira i odmora

Na Velim Srakanama je 1945. godine živjelo 116 stanovnika u 24 obitelji, s pet prezimena: Tarabokija, Skrivanić, Hrončić, Morin i Picinić. Istodobno, na Malim Srakanama (udaljenim od Velih Srakana dvjestotinjak metara) živjelo je 68 stanovnika u 16 obitelji, s prezimenima Hrončić, Matešić, Morin i Picinić.

Vele i Male Srakane rijetka su naša naselja koja nemaju svoje groblje. Umrli s ta dva otočića pokapaju se na susjednom otoku Susku, te na Lošinju, u Čunskom i Malom Lošinju. Ipak, i jedan i drugi otok imaju svoju crkvicu, Vele Srakane crkvu sv. Ane, a Male Srakane crkvicu Gospe Karmelske.

- Iako smo crkvu sv. Ane obnovili prije nekoliko godina, zbog loših radova i slabijega građevinskog materijala, ponovo moramo ići u obnovu. Krov crkve prokišnjava, vlaga je uništila unutrašnjost i moramo hitno intervenirati da se crkva još više ne uništi. Na to su nas upozorili mještani Velih Srakana, a u to smo se i sami uvjerali - ističe don Anđelko Badurina, župnik sa Suska, kojemu pripadaju Vele i Male Srakane.

Danas na Velim Srakanama, u tri kuće, stalno živi šest osoba, a na Malim Srakanama borave samo dvije osobe, i to povremeno.

Osnovna škola na Velim Srakanama zatvorena je školske 1955/56. godine, kada su je pohađale tri učenice. Dijelom zub vremena, a ponajviše neodgovorni pojedinci (obijesni mlađi turisti) učinili su svoje i nekada lijepu školsku zgradu pretvorili u ruglo mjesta. Teško da će na Velim Srakanama ikada više biti učenika i škole, pa bi se još postojeća školska zgrada mogla pretvoriti u društveni dom ili odmaralište.

Iako bi se prema današnjem broju stanovnika za ta dva susjedna otočića moglo reći da je na njima život stao, tako ipak nije. Iseljenici s Velih Srakana, koji danas žive uglavnom u američkoj državi New Jersey, obnavljaju svoju djedovinu, "prenose" Ameriku na svoju rodnu grudu i tu provode ljetni odmor u trajanju od ▶

budućnost

reportaža *Vele Srakane*

nekoliko mjeseci. Ovoga ljeta na Velim Srakanama bila su 62 "Amerikana", a prije petnaestak godina došao ih je rekordan broj - čak stotinu! S njima dolaze i njihova djeca, pa i unuci rođeni u Americi. Podatak da se na Velim Srakanama danas ne može kupiti kuća, osim "palaca" koji ima poveću cijenu (oko 80.000 eura), jer su sve s prodajne liste kupljene, zorno govori o životu koji se vraća na taj prelijepi dragulj cresko-lošinskog arhipelaga. Vlasnici kuća za odmor - naši ljudi, Slovenci, Talijani i Austrijanci - garancija su da na Velim i Malim Srakanama život neće stati. Dva otočića zasigurno će postati oaza mira i odmora te predstavljati privilegiranu turističku destinaciju.

Međutim, kako bi život na njima imao civilizacijsku razinu okolnih otoka i blizog kopna, uz električnu energiju koju su dobili još 1979. godine (uz otoke Unije i Susak), sada su dobili i uvjet za njeno ostvarenje - novo pristanište. Nažalost, autohtonih Srakaneza koji stalno žive na rodnom otoku za najviše četiri desetljeća više neće biti. Jer, podsjetimo, samo jedna osoba ima 42 godine, dok su svi ostali navršili šest i više desetljeća. Zlosutno predviđanje mogu opovrgnuti samo Srakanezi "Amerikani", ako se - kao umirovljenici - vrate iz "bijelog svijeta" na svoj rodni otok.

- Ono što smo našli na Velim Srakanama, mir i tišinu, bez gužve ljudi i vozila, u rodnoj Italiji nigdje nismo vidjeli. Zbog toga smo i kupili kuću za odmor na ovom otočiću. Iako su Vele Srakane dosta udaljene od Milana, gdje stalno živimo, ovamo skoknemo kad god nam prilike dopuste - kažu Gino i Rossa Dorina Malešani, Talijani iz Milana.

Uvjeti za naprednu poljoprivredu i ovčarstvo

Tlo i klima na Velim Srakanama pružaju gotovo idealne uvjete za razvoj poljoprivrede i stočarstva.

Ante Dragoslavić, Pažanin, već dvanaest godina na Velim Srakanama uzgaja ovce i proizvodi prvoklasan ovčji sir (po paškoj recepturi).

More oko Velih Srakana bogato je ribom, što omogućuje razvoj sportskog i malog ribolova. Ipak, oni koji bi se željeli

Do pristaništa - zajedničkim snagama

Gradnja pristaništa na Velim Srakanama započela je u listopadu 2004. godine. Vremenske neprilike učinile su da se ne ostvari plan i s novim pristaništem uđe u 2005. godinu, već je ono svečano predano na uporabu tek krajem lipnja ove godine. U njegovu gradnju utrošeno je 2.440.000 kuna. Tu investiciju zajednički su financirali Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (s 1,6 milijuna kuna), Grad Mali Lošinj (240.000 kuna), Primorsko-goranska županija (200.000 kuna) i Lučka uprava Mali Lošinj (400.000 kuna). Projekt je izradio i nadzor nad izvođenjem radova vodio riječki "Mare Com", a izvođač radova bila je riječka tvrtka "Sun Adria". Dosadašnje pristanište na Velim Srakanama bilo je dugačko svega 11,6 metara pa su uz njega mogli pristajati samo manji, turistički brodovi.

baviti navedenim ribolovom ističu da im je najveći problem nepostojanje lučice u kojoj bi stalno držali svoje čamce. Sada se prije svakog odlaska u ribolov čamac mora porinuti u more i nakon ribolova izvući na kopno. Stoga na Velim Srakanama i ima vrlo malo sportskih ribolovaca.

Nekada su Vele Srakane bile poznate po proizvodnji povrća (krumpira, rajčica, luka, češnjaka, lubenica i dinja), kukuruza i po uzgoju vinove loze. Samo je pitanje dana oživljavanje poljoprivrede na tom otočiću. Plodni dijelovi otoka već su dobrim dijelom prodani i obavljaju se potrebne pripreme za početak poljoprivredne proizvodnje.

Profesor Branko Čataj (60 godina) i njegov brat, inženjer Franjo (62 godine), oba Zagrepčani, na Vele Srakane su došli prije četrnaest godina. Danas su njima i njihovim obiteljima Vele Srakane "najljepši kutak na svijetu i za drugoga ga ne bi ni za što mijenjali".

- Da bi na Velim Srakanama bilo još ljepše, nakon dobivanja električne struje i sada prelijepo rive, trebalo bi da ovdje pristaje i Jadrolinijin katamaran. Osim toga, valjalo bi betonirati dvadesetak metara puta od deponija smeća do nove obale kako bi se kontejneri mogli dogurati

Autohtonih Srakaneza koji stalno žive na rodnom otoku za najviše četiri desetljeća više neće biti. Samo jedna osoba ima 42 godine, dok su svi ostali navršili šest i više desetljeća

Slobodnih kuća na prodaju više nema. Nudi se još samo ruševni "palac" koji ima poveću cijenu, oko 80.000 eura

Iako na Velim Srakanama živi samo šest stalnih stanovnika, država i Županija uložile su u rivu gotovo dva i pol milijuna kuna. Najveća je to investicija "po glavi stanovnika" u povijesti Županije primorsko-goranske

Srakanezi su specifični i po tome što, zbog nepostojanja lučice, prije svakog odlaska u ribolov čamce moraju porinuti u more i nakon ribolova ih izvući na kopno

do broda za odvoz smeća. Također bi bilo nužno osigurati da nam do otoka dolazi brod-trgovina, barem tri puta tjedno, s najpotrebnijim živežnim namirnicama i pitkom vodom u bocama - kaže Branko Čataj.

Sačuvati povijest ali ići ukorak s vremenom

Amadeo Matešić kao glavne prigovore navodi divlju izgradnju i dogradnju kuća, bez urbanističkog plana i građevinskih dozvola. On, kao rođeni Srakanez i glasnogovornik mještana, napominje da u narušavanju nekadašnjeg izgleda Velih Srakana prednjače Slovenci i naši ljudi koji su na tom otoku kupili ruševine, pa ih preuredili u nove kuće za odmor ili pak izgradili posve nove zgrade.

Nasuprot njemu, Nick i Marija Busanić, supruzi, rođeni na Velim Srakanama, a sada "Amerikani", ističu da je normalno da i Vele Srakane dožive civilizacijske promjene koje mijenjaju i sam nekadašnji izgled naselja na njihovom otoku.

- Nekada se zahod na Velim Srakanama nalazio udaljen od kuće i po nekoliko desetaka metara, a danas je normalno da on bude u kući. U prošlosti na našem otoku nije bilo terasa, klima-uređaja i kultiviranog okoliša, a danas je to naša potreba. Život treba ići naprijed, a ne da se vraćamo u prošlost. U svakom slučaju moramo pomiriti prošlost sa sadašnjošću. Nažalost, mi nemamo mjesni odbor i nekoga tko bi vodio život i zbivanja ovdje. K nama dolazi jedino svećenik sa Suska, tu nas okupi i održi sv. misu. Mi smo daleko i Susku kojem pripadamo i Malom Lošinju: možda će novi malološinjski gradonačelnik za nas učiniti nešto više - ističe Nick Busanić. ■

Škrabica

Riječ je o knjizi koja na jednostavan i pregledan način iznosi podatke o vrijednoj baštini Primorsko-goranske županije

Blago neprocjenjive vrijednosti

Dobrinj, Sv. Vid - crkva Sv. Vida

Primorsko-goranska županija, odnosno njezin Zavod za održivi razvoj i prostorno planiranje i izdavačka kuća "Adamić" iz Rijeke, završili su i nedavno promovirali za naš kraj kapitalno izdanje, knjigu "Kulturno-povijesna baština Primorsko-goranske županije - Graditeljska baština". Riječ je o priručniku koji na više od četiri stotine stranica daje prikaz registrirane i evidentirane graditeljske baštine, te na jednostavan i pregledan način iznosi podatke o vrijednoj baštini Primorsko-goranske županije.

Knjiga je dio šireg projekta revitalizacije kulturno-povijesnog nasljeđa naše županije, a uz detaljan pregled graditeljskog nasljeđa priobalja, otoka i goranskog područja, te opsežnu bibliografiju, donosi i listu zaštićenih kulturnih dobara na području PGŽ-a. Knjiga je ilustrirana brojnim fotografijama, i upravo je šteta

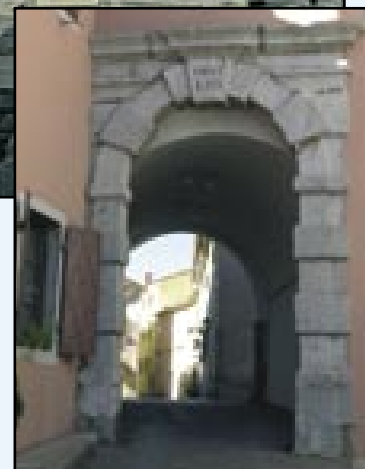
zbog loših otisaka jednog dijela fotografija, što umanjuje cjelokupan izvrstan dojam.

Kako je istaknuto na promociji 28. rujna u velikoj dvorani Transadrije, graditeljska baština na području Primorsko-goranske županije predstavlja blago neprocjenjive vrijednosti, a knjiga je tiskana upravo zbog njegove što bolje prezentacije. Župan Zlatko Komadina ponovio je svoju tvrdnju da se na području ove županije nalaze korijeni hrvatske pismenosti, hrvatskog zakonodavstva, turizma i industrije, a ova knjiga to i potvrđuje. "Imamo čitav niz prelijepih građevina, ali su mnoge devastirane i zato je potrebno intenzivnije raditi na njihovoj zaštiti i revitalizaciji. Naša županija savjesno i ustrajno pristupa toj zahtjevnoj zadaći, sa željom da se barem dio tog blaga stavi u gospodarsku, prvenstveno turističku funkciju", rekao je župan.

I recenzent akademik Petar Strčić ocijenio je da je riječ o sadržajno uspješnom djelu koje posjeduje opće publicističke vrijednosti. Strčić je zamjerio priređivačima neke faktografske manjkavosti na koje se nisu obazirali unatoč primjedbama recenzenata, ipak ustvrdivši da knjiga, zbog svoje tematske unikatnosti, predstavlja kapitalan doprinos općoj popularizaciji struke i znanosti. Urednik je knjige prof. dr. Mladen Črnjar, autori tekstova Gordana Rafajlović-Dragović, Ranko Starac i Gordana Uroda, dok su Tea Cimaš i Rino Gropuzzo autori većine fotografija. ■

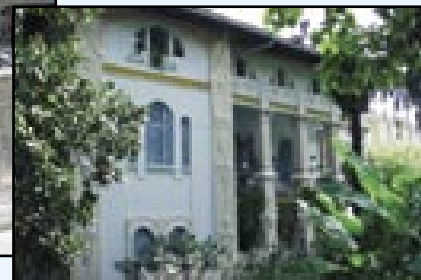
Rijeka - katedrala Sv. Vida

Kastav - glavna gradska vrata

Grad Krk - središnji gradski trg

Lovran - Villa Gianna

METIS

Metis d.d.

Ive Marinkovića 2 - 51000 Rijeka
tel. 051/339-910 - fax 051/331-186

metis@metis.hr

www.metis.hr

Čuvari ravnoteže

Komercijalni ured:

tel. 051/336-097, 336-175; fax 051/331-592

Računovodstveni ured:

tel. 051/339-688, 339-392; fax 051/336-399

Profilni centri:

Rijeka, Milufina Baroča 50, tel. 051/301-020, 301-025

Pula, Valika 8, tel. 052/535-167, 535-168

Ogulin, Mala cesta 6, tel. 047/522-701

Podružnica:

Otočac, Gornja Dubrava 57, tel. 053/771-229

sajam

Trideset izlagača iz Primorsko-goranske županije na sajamskoj izložbi "Eko-etno"

Gorje d.o.o. iz Skrada prikazalo je svoje likere i proizvode od gljiva

"Zeleno-plavi" štandovi bili su vrlo posjećeni

Županija na Velesajmu

Primorsko-goranska županija jedna je od 13 hrvatskih županija koja se u rujnu predstavila na izložbi proizvoda i usluga ruralnih područja "Eko-etno Hrvatska" na Zagrebačkom velesajmu. Prepoznatljiva "zeleno-plava" boja dominirala je županijskim štandovima, a opća je ocjena posjetitelja da se ovdje radilo o najraznovrsnijoj ponudi na čitavoj Eko-etno izložbi. Bilo je tu autohtonog sira (grobničkog i iz Kornića na Krku) i vina (s Krka i iz Vinodola), maslinovog ulja, ribljih specijaliteta i drugih različito upakiranih delicija mora, raznih medova, likera, gljiva, autohtonog kupusa i radiča, pa i gastronomskih puževa, koje proizvodi tvrtka Helicikultura iz Rukavca.

Prošle godine Županiju je predstavljalo 24 izlagača dok je ove godine broj povećan na 30. Svi su oni ove godine u direktnom kontaktu s drugim izlagačima iz gotovo svih krajeva Hrvatske razmijenili

svoja iskustva i učvrstili veze. Prošle je godine Županija primorsko-goranska dobila nagradu za najupečatljiviji nastup, a ni ove godine nisu razočarali; nastupili su KUD "Dubašnica", "Ružice Vinodola", klapa "Pučki pjevači" iz Novog Vinodolskog i Halubajski zvončari. U finalu županijskog predstavljanja u spektakularnom nastupu na pozornici se našlo stotinjak izvođača, uz gromoglasno odobravanje publike.

Na sajmu su, u okviru nastupa Primorsko-goranske županije, predstavljena dva međunarodna projekta vezana uz ribarstvo: CONNECT, projekt suradnje tvrtki ribarskog sektora na sjevernom Jadranu, i FISH.LOG, projekt izgradnje veletržnica ribom u Rijeci i Poreču.

Slike, odjevni predmeti i suvenirni "Vunarica" iz Mrkoplja nagrađeni su za autohtonost i originalnost. ■

Finale spektakularnog nastupa na Velesajmu

pijat

Restoran Bitoraj

51322 Fužine, Sveti križ 1
T 051/835-019, F 051/830-004
www.bitoraj.hr
bitoraj@bitoraj.hr

Restoran Bitoraj u vlasništvu je Robitelji Kauzlarić i nastavlja dugu ugostiteljsku tradiciju prvog fužinarskog pansiona "Neda" otvorenog 1933. godine.

Fužine, slikovito goransko mjesto s izuzetnim prirodnim darom, spiljom Vrelo koju nazivaju i "Postojna u malom" i tri atraktivna jezera Bajer, Lepenice i Potkoš, odavno su bile prenočište za putnike, kasnije ljetovalište i zimovalište.

Danas ovamo dolaze ljudi iz cijele Hrvatske i brojni inozemni gosti željni uživanja u očuvanoj prirodi, ugodnoj klimi i izvrsnoj gastronomiji. U ugodnom interijeru planinsko-goranskog stila restorana Bitoraj možete uživati u jedinstvenim specijalitetima stoljetnih goranskih šuma: pršutu od jelena, vepra ili medvjeda, gljivama-punjenim ili s roštilja, pohanim žabljim kracima, pastvom, gulašu ili odresku od divljači, veprićem pod pekom, buncekom, krvavicama, te janjetini i teletini - sve uz solidan izbor vina i aperitiva i svakodnevnu živu glazbu poznatog Charlija.

Za sladokusce u ponudi su domaće štrudle sa borovnicama, kupinama i malinama, kremšnite i palačinke "Bitoraj".

Duži odmor možete provesti u sobama prve kategorije sa tri zvjezdice opremljenim kupaonicama, TV sa satelitskim programima i mini barom.

GORANSKI RUČAK

Skuhamo dimljenog bunceka i pustimo ga da se ohladi u vodi u kojoj se kuhao prije nego ga narežemo na ploške za serviranje kako bi u sebi zadržao masnoću koja ga odlikuje.

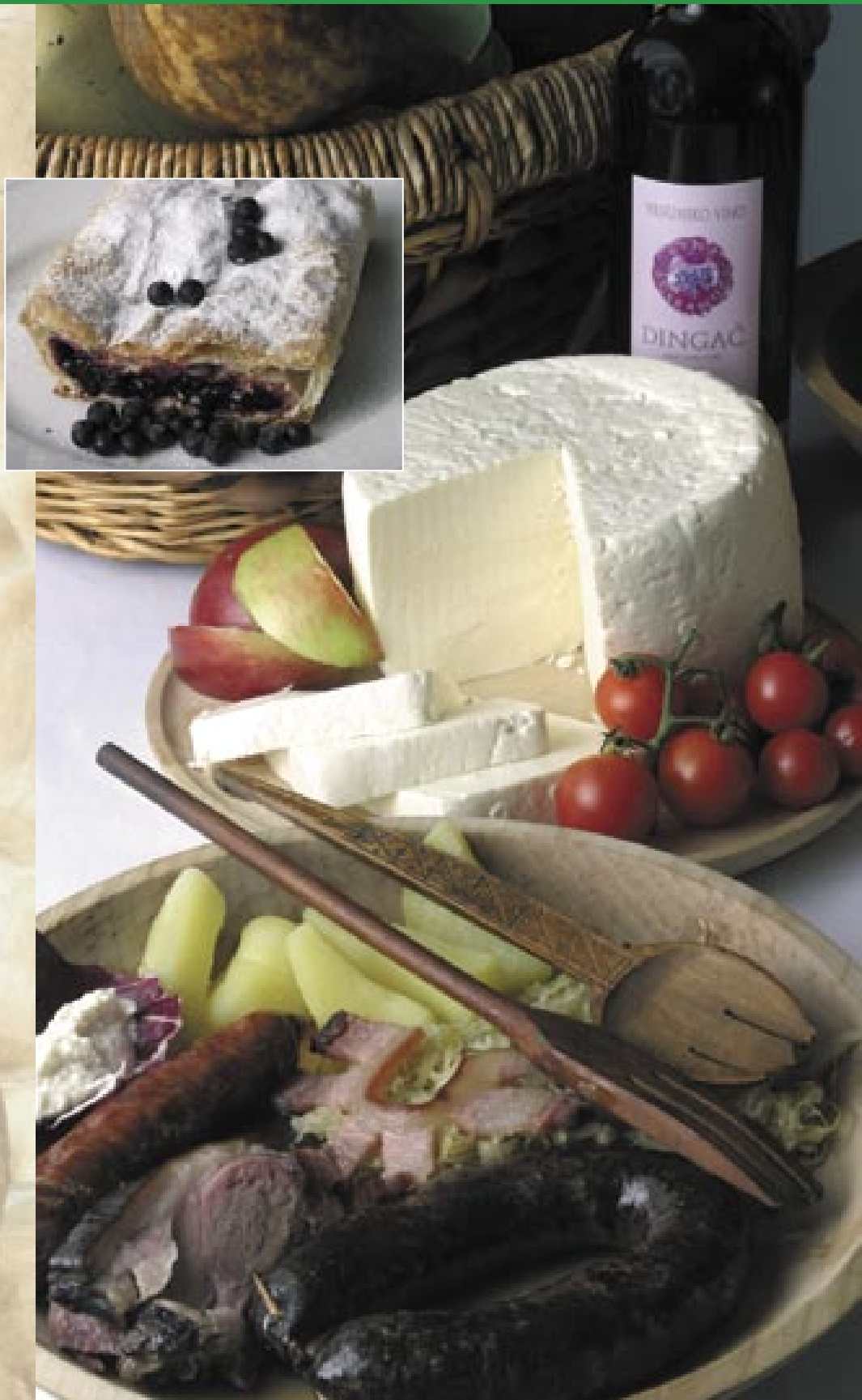
Kobasice prokuhamo pa kratko prepržimo na masnoći.

Krvavice pečemo u tavi na puno masnoće i na niskoj temperaturi s jedne strane oko 10 minuta i sa druge strane 3-4 minute.

Domaći dimljeni špek narežemo na ploške debljine pola centimetra, pa zarežemo na pola i prepržimo da bude hrskavo.

Uz ove tradicionalne domaće specijalitete poslužimo dinstano kiselo zelje na zapečenom špeku u koje dodajemo i nekoliko zrnca kumina, te zajedno s lešo krumpirom serviramo uz goranski ručak.

Dobar tek!

S vrha Risnjaka bi se mogao nadzirati pomorski promet na sva tri goranska "modra bisera": jezeru Bajer kod Fužina, Lokvarskom jezeru i jezeru Lepenica kod Lokava

bevanda

Risnjak želi radare

Saznajemo iz Uprave Nacionalnog parka "Risnjak" da su Ministarstvu obrane uputili oštar prosvjed sa zahtjevom da se planirani radarski sustav izgradi na vrhu Risnjaka, a ne na vrhu Učke. Uprava NP "Risnjak" navodi i sljedeće jake razloge:

1.

Vrh Veliki Risnjak je 127 metara viši od Učke.

2.

Vrh Učke je ionako već narušen izgradnjom kamene kule, velikih antena i cestom, a na vrhu Risnjaka nema ničega od toga pa tamo zalaze samo planinari i istinski zaljubljenici prirode što umanjuje turistički potencijal Risnjaka i cijelog Gorskog kotara - "zelenog srca Hrvatske".

3.

Sadašnji prosvjedi protiv izgradnje radara na Učki najviše dolaze od

stanovnika Liburnije, a oni sigurno ne bi protestirali da se radar izgradi daleko od njih, pod parolom "daleko od očiju, daleko od srca".

4.

Sadašnji najviši vrh na području Primorsko-goranske županije, vrh Kula na Bjelolasici, nalazi se na granici s Karlovačkom županijom i za 6 metara je viši od Velikog Risnjaka. Izgradnjom velike betonske kocke s kupolom na vrhu Risnjaka, vrh bi postao viši za 10-15 metara i tako bi najviša točka u PGŽ-u u cijelosti bila na području županije.

5.

Zbog izgradnje radara trebalo bi izgraditi i cestu čime bi i postojeći planinarski dom pod vrhom Risnjaka na 1418 metara (kojim upravlja Uprava Nacionalnog parka) postao pristupačan svim izletnicima i turistima, a ne samo planinarima koji sada moraju do njega hodati najmanje sat vremena.

6.

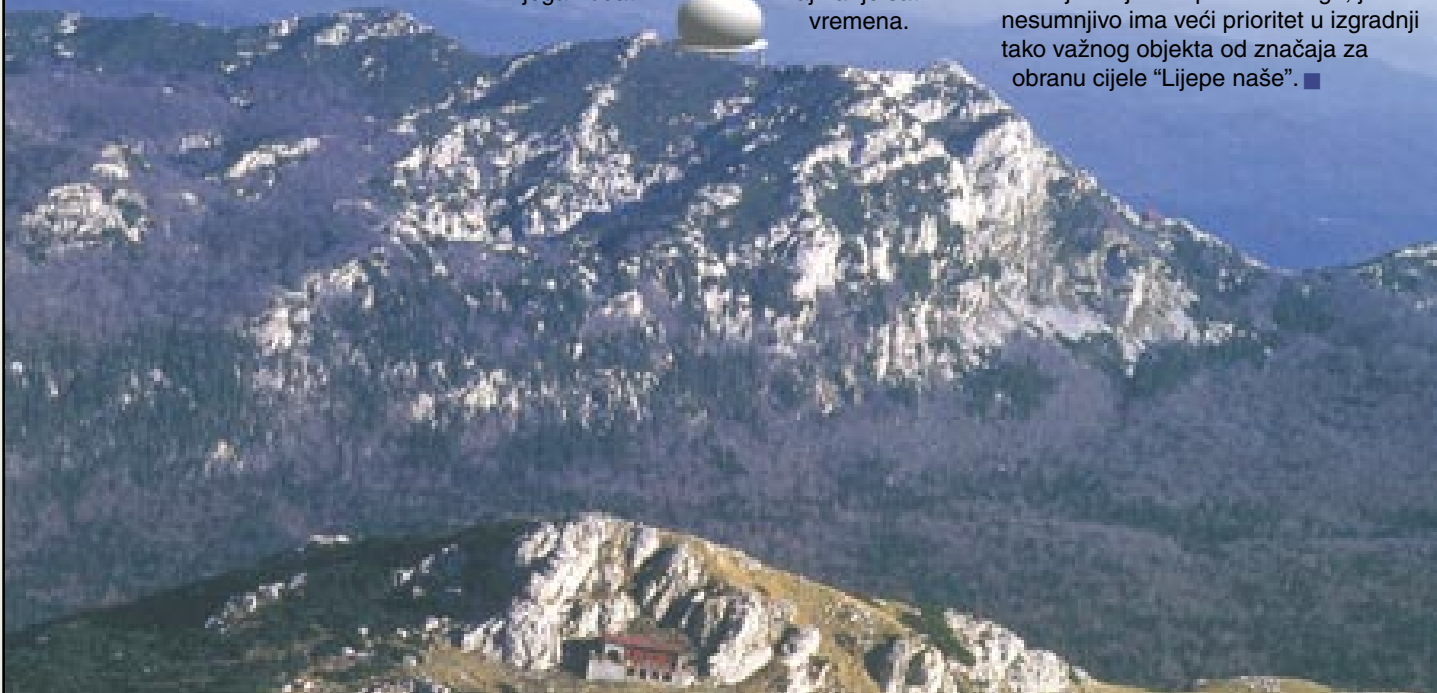
Iako se najavljuje da će radar na vrhu Učke nadzirati cjelokupni pomorski promet na Jadranu, s vrha Risnjaka bi se mogao nadzirati i pomorski promet na sva tri goranska "modra bisera": jezeru Bajer kod Fužina, Lokvarskom jezeru i jezeru Lepenica kod Lokava.

7.

Na području nacionalnog parka Risnjak živi veliki broj najvećeg predatora u Evropi - medvjeda. Kako se kretanje brojnih medvjeda stalno prati pomoću radio-ogrnica, radar na vrhu Risnjaka bi sigurno olakšao hvatanje tih signala.

8.

Kako je područje Risnjaka proglašeno nacionalnim parkom još pred 51 godinu, a područje Učke "samo" parkom prirode i to prije 6 godina, neprimjereno je umanjivati značaj Risnjaka i "preskakati" ga, jer nesumnjivo ima veći prioritet u izgradnji tako važnog objekta od značaja za obranu cijele "Lijepe naše". ■

GOSPODARSTVO

Udio županije u ukupnom prihodu Republike Hrvatske
6,1 %

Izvoz roba
238 milijuna USD

Uvoz roba
637 milijuna USD

INFRASTRUKTURA

Ceste
3.442 km

Željeznice
135,5 km

Zračne luke
4

TERITORIJ

Površina kopna
3.582 km²

Dužina morske obale
1.065 km

Najveći otoci
Cres i Krk
40.578 ha

Najmanji otok
Mali Osr
0,08 ha

Najviši planinski vrh
Bjelolasica - Kula
1.534 m

Najviše naselje
Begovo Razdolje
1.060 m

STANOVNIŠTVO

Ukupno stanovništvo
305.505

Najviše stanovnika
Grad Rijeka
144.043

Najmanje stanovnika
Općina Brod Moravice
985

Gradova
14

Općina
21

Naselja
510

Izvor podataka: Statistički ljetopis Primorsko-goranske županije 2003./2004.
Ured državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji

Grad Rijeka

Gradonačelnik:
mr.sc. Vojko Obersnel
Predsjednica vijeća:
Dorothea Pešić-Bukovac
Korzo 16, 51000 Rijeka
T ++385 51 209-333
F ++385 51 209-520
E protokol@rijeka.hr
W www.rijeka.hr

Grad Bakar

Gradonačelnik: Tomislav Klarić
Predsjednik vijeća:
Zdravko Božičević
Primorje 39, 51222 Bakar
T ++385 51 761-119
F ++385 51 761-137
E grad-bakar@ri.t-com.hr
W www.bakar.hr

Grad Cres

Gradonačelnik: Gaetano Negovetić
Predsjednik vijeća: Nivio Toich
Creskog statuta 15, 51557 Cres
T ++385 51 661-950, 661-954
F ++385 51 571-331
E grad-cres@ri.t-com.hr
W www.cres.hr

Grad Crikvenica

Gradonačelnik: Božidar Tomašek
Predsjednik vijeća: Eduard Rippl
Kralja Tomislava 85, 51260 Crikvenica
T ++385 51 241-445, 242-009
F ++385 51 241-655, 242-009
E ured-grad@grad-crikvenica.t-com.hr
W www.crikvenica.hr

Grad Čabar

Gradonačelnik: Marijan Filipović
Predsjednik vijeća: Zoranin Kuzele
Narodnog oslobođenja 2,
51306 Čabar
T ++385 51 821-042, 821-008
F ++385 51 821-137
E odjel.gradske.uprave.cabar@ri.t-com.hr

Grad Delnice

Gradonačelnik: Marijan Pleše
Predsjednik vijeća: Goran Muvrin
Ante Starčevića 4, 51300 Delnice
T ++385 51 812-055
F ++385 51 812-037
E grad-delnice@ri.t-com.hr
W www.delnice.hr

Grad Kastav

Gradonačelnik: Dean Jurčić
Predsjednik vijeća: Dalibor Čiković
Kastav 43, 51215 Kastav
T ++385 51 691-452, 453, 454
F ++385 51 691-452, 453
E grad-kastav@ri.t-com.hr
W www.jardin-kastav.net

Grad Kraljevica

Gradonačelnik: Josip Turina
Predsjednik vijeća: Danijel Frka
Frankopanska 1A, 51262 Kraljevica
T ++385 51 282-450
F ++385 51 281-419
E grad-kraljevica@ri.t-com.hr
W www.kraljevica.hr

Primorsko-goranska županija
 Župan: Zlatko Komadina
 Zamjenici: Luka Denona, Nada Turina-Đurić
 Predsjednik Skupštine: Marinko Dumančić
 Adamićeva 10, 51000 Rijeka
T ++385 51 351-600
F ++385 51 212-948
E info@pgz.hr
W www.pgz.hr

infopgz

Grad Krk

Gradonačelnik: Darijo Vasilčić
 Predsjednik vijeća: Ivan Jurešić
 Trg Josipa bana Jelačića 2, 51500 Krk
T ++385 51 221-415, 221-115
F ++385 51 221-126
E grad-krk@ri.t-com.hr
W www.grad-krk.hr

Grad Mali Lošinj

Gradonačelnik: Gari Cappelli
 Predsjednik vijeća: Milan Mužić
 Riva lošinskih kapetana 7, 51550 Mali Lošinj
T ++385 51 231-056
F ++385 51 232-307
E gradonacelnik-ml@grad-mlosinj.t-com.hr
W www.mali-losinj.hr

Grad Novi Vinodolski

Gradonačelnik: Oleg Butković
 Predsjednik vijeća: Milorad Komadina
 Trg Vinodolskog zakona 1,
 51250 Novi Vinodolski
T ++385 51 245-045, 244-409
F ++385 51 245-634
E poglavarstvo@novi-vinodolski.hr
W www.novi-vinodolski.hr

Grad Opatija

Gradonačelnik: dr.sc. Amir Muzur
 Predsjednik vijeća: Adriano Požarić
 Maršala Tita 3, 51410 Opatija
T ++385 51 701-322, 710-333
F ++385 51 701-316
W www.opatija.hr

Grad Rab

Gradonačelnik: Željko Barčić
 Predsjednik vijeća: Željko Peran
 Trg Municipium Arba 2, 51280 Rab
T ++385 51 777-460
F ++385 51 724-777
E poglavarstvo.raba-predstojnik@europnet.hr

Grad Vrbovsko

Gradonačelnik: Anton Mance
 Predsjednik vijeća: Slavko Medved
 Goranska ulica 1, 51326 Vrbovsko
T ++385 51 875-115, 875-228
F ++385 51 875-008

Općina Baška

Predsjednik vijeća: dr.sc. Milivoj Dujmović
 Palada 88, 51523 Baška
T ++385 51 856-809, 856-103
F ++385 51 856-889
E opcina-baska@ri.t-com.hr
W www.baska.hr

Općina Brod Moravice

Predsjednik vijeća: Dragutin Crnković
 Stjepana Radića 2, 51312 Brod Moravice
T ++385 51 817-180, 817-355
F ++385 51 817-180
E dragutin.crnkovic1@ri.t-com.hr

Općina Čavle

Načelnik: Željko Lambaša
 Predsjednik vijeća: Josip Čargonja
 Čavle 104, 51219 Čavle
T ++385 51 250-282, 259-579
F ++385 51 250-269
E opcinacavle@ri.t-com.hr
W www.cavle.hr

Općina Dobrinj

Predsjednik vijeća: Neven Komadina
 Dobrinj 103, 51514 Dobrinj
T ++385 51 848-344
F ++385 51 848-141
E opcina-dobrinj@ri.t-com.hr
W www.dobrinj.hr

Općina Fužine

Predsjednik vijeća: Marinko Kauzlarčić
 Dr. Franje Račkog 19, 51322 Fužine
T ++385 51 835-362, 835-758, 835-759
F ++385 51 835-768
E opcina-fuzine@ri.t-com.hr

Općina Jelenje

Načelnik: Branko Juretić
 Predsjednik vijeća: Damir Maršanić
 Dražičkih boraca 64, 51218 Dražice
T ++385 51 296-015, 502-505
F ++385 51 296-471
E opcina-jelenje@ri.t-com.hr
W www.jelenje.hr

Općina Klana

Predsjednik vijeća: Ivan Šnajdar
 Klana 33, 51217 Klana
T ++385 51 808-205
F ++385 51 808-708
E opcinakl@globalnet.hr
W www.klana.hr

Općina Kostrena

Načelnik: Miroslav Uljan
 Predsjednik vijeća: Marijan Blokarić
 Glavani 82 d, 51221 Kostrena
T ++385 51 289-145
F ++385 51 289-400
E opcina-kostrena@ri.tel.hr
W www.kostrena.hr

Općina Lokve

Predsjednik vijeća: Davorin Cencić
 Šet. Golubinjak 6, 51316 Lokve
T ++385 51 831-336, 831-255
F ++385 51 508-077
E opcina-lokve@ri.t-com.hr

Općina Lovran

Načelnik: Emil Gržin
 Predsjednik vijeća: Edvard Primožić
 Šetalšte M.Tita 41, 51415 Lovran
T ++385 51 291-045
F ++385 51 294-062, 294-862
E opcina.lovrان@ri.t-com.hr

Općina Malinska-Dubašnica

Načelnik: Anton Spicijarić
 Predsjednik vijeća: Josip Sormilić
 Lina Bolmarčića 22, 51511 Malinska
T ++385 51 858-696
F ++385 51 859-322
E opcina-malinska-dubasnica@ri.t-com.hr

Općina Matulji

Načelnik: Bruno Frlan
 Predsjednik vijeća: Mario Čiković
 Trg Maršala Tita 11, 51211 Matulji
T ++385 51 274-070
F ++385 51 274-114
E opcina-matulji@ri.t-com.hr
W www.matulji.hr

Općina Mošćenička Draga

Predsjednik vijeća: Anton Rudan
 Trg slobode 7,
 51417 Mošćenička Draga
T ++385 51 737-621, 737-536
F ++385 51 737-210
E mosc-draga-opcina@ri.t-com.hr

Općina Mrkopalj

Predsjednik vijeća: Ivan Butković
 Stari kraj 3, 51315 Mrkopalj
T ++385 51 833-516, 833-101
F ++385 51 833-131
E opcina-mrkopalj@ri.t-com.hr
W www.mrkopalj.hr

Općina Omišalj

Načelnik: Tomo Sparožić
 Predsjednik vijeća: Nikola Dapčić
 Prikešte 11, 51513 Omišalj
T ++385 51 842-244, 245, 247
F ++385 51 842-249, 661-980
E opcina-omisalj@ri.t-com.hr
W www.omisalj.hr

Općina Punat

Predsjednik vijeća: Mladen Juranić
 Novi put 2, 51521 Punat
T ++385 51 854-140, 854-840
F ++385 51 854-840
E opcina-punat@ri.t-com.hr
W www.punat.hr

Općina Ravna Gora

Načelnik: Miroslav Svetličić
 Predsjednica vijeća: Jasna Škorić
 Ivana Gorana Kovačića 177, 51314 Ravna Gora
T ++385 51 818-468, 818-528
F ++385 51 818-529
E opcina-ravna-gora@ri.t-com.hr
W www.ravnagora.hr

Općina Skrad

Predsjednik vijeća: Dubravko Grbac
 Josipa Blaževića-Blaža 8, 51311 Skrad
T ++385 51 810-680, 810-620
F ++385 51 810-680
E opcina-skrad@ri.t-com.hr
W www.skrad.hr

Općina Vinodolska

Načelnik: Ivica Crnić
 Predsjednik vijeća: Željko Citković
 Bribir 34, 51253 Bribir
T ++385 51 248-006, 248-007
F ++385 51 248-006, 248-007
E opcina-vinodolska@ri.t-com.hr

Općina Viškovo

Načelnik: Goran Petrc
 Predsjednik vijeća: Radovan Brnelić
 Vozišće 3, 51216 Viškovo
T ++385 51 503-770, 503-772
F ++385 51 257-521
E opcina-viskovo@ri.tel.hr
W www.opcina-viskovo.hr

Općina Vrbnik

Predsjednik vijeća: Franjo Toljanić
 Trg Škuljica 7, 51516 Vrbnik
T ++385 51 857-099, 857-310
F ++385 51 857-099
E opcina-vrbnik@ri.t-com.hr

**m i r n o
s p a v a j
n a j d r a ž i
g r a d e**

Odgovorni urednik magazina "Zeleno i plavo" Branko Škrobonja i voditeljica Belma Hodžić "izvukli" su iz prepune košare dobitnike nagradne igre 27. rujna na Kanalu Ri

DOBITNICI NAGRADNE IGRE 1. BROJA ZIP-a

VEČERA ZA DVOJE U RESTORANU "RIVICA" - NJIVICE:

Renata Frelčić,
Lopar 543, 51281 Lopar

Viktorija Tonković,
Ivana Jakovčića 41, 51262 Kraljevica

Jasmina Dubravica,
Šet. Maršala Tita 33, 51415 Lovran

Vlatka Usenik,
Drage Ščitara 3/13, 51000 Rijeka
Bosiljka Domijan,
M. Muževića 66, 51265 Dramalj
Mirna Savić,
Slavka Krautzeka 84b, 51000 Rijeka
Anđelka Kočić,
Krasica 167, 51224 Krasica

Bože Vidasa 40, 51000 Rijeka
Arijela Jeletić,
Bregi, Pošćići 56, 51211 Matulji
Maja Dujmić,
Beberova 387, 51222 Bakar
Ljerka Skopac,
Kumičićeva 41/b, 51000 Rijeka

Knjiga "OTOK KRK":

Tatjana Šipek,
Severinska 16, 51000 Rijeka
Edin Merdanović,
Kršinićeva 24, 51000 Rijeka
Ivan Stroligo,
Šet. Maršala Tita 13, 51415 Lovran
Miroslav Čop,
Meja gaj 147/b, 51226 Hreljin
Tomislav Lončarić,
Kvaternikova 62, 51000 Rijeka
Milorad Grlač,
Dražičkih boraca 57, 51218 Dražice
Verica Mladenčić-Lipovščak,
Put Luskino 17, 51211 Matulji
Kristina Rončević,
Zagorje 2, 51418 Brsec
Ankica Crnić,
Poljice 34, 51315 Mrkopalj
Ljerka Mihaljević,
Klade 8, 51322 Fužine

ROKOVNIK i KALENDAR Primorsko-goranske županije za 2006:

Goran Wolf,
Matije Gupca 25, 51305 Tršće
Davor Piacca,
Stara Baška 15, 51512 Punat
Liliana Končar,
Nike Katunara 12, 51000 Rijeka
Društvo Crikveničana,
Preradovićeva 1, P.P. 17, 51260 Crikvenica
Biserka Merc,
Brugučeva 26, 51513 Omišalj
Agneza Grgurina,
Trinajstići 67, 51215 Kastav

NAGRADNA KRIŽALJKA

Monografije "KVARNER I GORSKI KOTAR":

Doris Bakarčić,
Mihelići 27/a, 51211 Matulji
Anita Kružić,
Ružić Selo 64, 51226 Hreljin
Arsen Vidas,
Ivana Matetića Ronjgova 1, 51000 Rijeka
Rafael Rudelić,
Uljarska 2, 51000 Rijeka
Miroslav Grgurić,
Marijana Vičića 10/4, 51000 Rijeka

Poklon paketi (medica):

Silvana Vrsaljević,
Kundajevo 15, 51215 Matulji
Lorena Pavačić,

87% ZIP ocjenjuje vrlo zanimljivim,
96,7% ga želi i dalje primati

Prvi broj magazina "Zeleno i plavo" naišao je na odličan prijem kod čitatelja koji su ga uspjeli dobiti. Do 10. listopada stiglo je na adresu uredništva 1546 odgovora čitatelja koji su ocijenili prvi broj i time stekli pravo sudjelovanja u nagradnoj igri. Pomnom obradom svih pristiglih dopisnica ustanovljeno

je da su one došle iz 211 naselja (od 510) u Primorsko-goranskoj županiji, iz 77 (od 84 - 92 %) poštanska ureda iz 35 općina i gradova. U više nego respektabilnom statističkom uzorku od 1546 odgovora 712 je muških i 789 ženskih čitatelja, te 45 ustanova i udruga. Od toga 96,7 % želi i dalje primati ZIP (1495 od

1546), a samo 51 ne želi (3,3 %), no među njima je i 40-ak onih koji su poslali više dopisnica. Njih 1242 list ocjenjuje "vrlo zanimljivim" (99 čitatelja pored toga dodaje i "čitljivim"), 197 (12,7 %) čitljivim, a samo 5 (0,27 %) je magazin označilo "nedovoljno zanimljivim" i 2 (0,13 %) lošim. ■

zeleno i plavo Impressum: zeleno i plavo, magazin PGŽ • ISSN 1845-5220 • Izlazi 4 puta godišnje • Godina I • Broj 2 • Listopad 2005.
Izdavač: Primorsko-goranska županija, Adamićeva 10, Rijeka • info@pgz.hr • www.pgz.hr • tel: 051 / 351 612

Za izdavača: Zlatko Komadina • **Odgovorni urednik:** Branko Škrobonja • **Glavni urednik:** Dragan Ogurlić
Urednički savjet: Marinko Dumanić, dr. Mladen Črnjar, mr. Daina Glavočić, Zdravko Čiro Kovačić, Damir Lončarić, dr. Joža Perić, Neven Šantić
Suradnici u ovom broju: Nevenka Koščić, Luka Benčić, Borislav Ostojčić, Andrea Bralić
Fotografije: Petar Fabijan, Danilo Pavlečić, Goran Kovačić, Rino Gropuzzo, Gordana Begić • **Lektor:** Jasna Škorić • **Likovno oblikovanje:** Ivica Oreb
Marketing i produkcija: Makol marketing, Rijeka, narudžba oglasa na e-mail makol@makol.hr ili fax 051 / 677 226
Tisak: Rotooffset tiskara Meić, Zagreb • Idući broj magazina "Zeleno i plavo" izlazi u siječnju 2006.

štorija *Lijepa grofica iz Veprinca*

tekst D. Ogurić / ilustracija V. Radočić

U stara vremena stanovala je u Veprincu grofica Anna Stell, u dvorcu, na čijem mjestu se danas nalazi velika crkva, a ispred toga dvorca nalazila se mala kapelica. Ta gospođa grofica bila je jako dobra i vrlo lijepa. Rado je pomagala ljudima, ali umjesto zahvale uhu joj je više godilo čuti pohvalu o njenoj ljepoti. Tko bi joj rekao "hvala za vaše dobro srce" dobivao bi od nje jedan novčić, a tko bi joj očaran njezinom ljepotom umjesto zahvale rekao "lijepi ste kao Madona" dobivao bi dva novčića. Na svoj izgled kontesa Anna bila je jako tašta i da ga ne bi izgubila, ni djecu nije htjela rađati. Bilo ju je strah i pomisliti da se, kad postane stara i ružna, nitko neće ni prisjećati njezine ljepote.

I čega se dosjetila? Iz Venecije je

pozvala najboljeg kipara onog vremena i naručila da po njenom liku napravi kip Majke Božje. Kipar joj reče: "U redu gospođo, a po kojem ću liku napraviti portret Isusa Krista? Po vašem sinu, možda?"

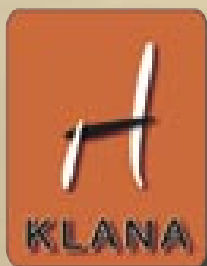
Kontesa mu odgovori: "Ne, ja ću biti Madona bez djeteta." I tako je kipar izradio kip bez djeteta - takav kip do tada još nije bio viđen i svima se činilo da je time učinjen grijeh.

Kad je kip bio gotov, kontesa Anna ga je postavila na oltar male kapelice, misleći da će svi koji obožavaju Madonu diviti se zapravo njenom liku. Znala je da je to grijeh, no kako je činila dobro i pomagala siromašne, vjerovala je da će joj Bog to oprostiti.

I kad je kontesa bila na samrti, u

svom testamentu ostavila je svu svoju imovinu za podizanje velike crkve, puno ljepše od dotadašnje kapelice. Podrazumijevalo se da će na glavnom oltaru buduće crkve biti postavljena i statua Madone s njenim likom.

Nakon mnogo godina, kad se napokon srušio dvorac i kada su na tom mjestu mogli napraviti novu crkvu, radnici su skidali s oltara kapelice statuu kontese odjevenu kao Madona i u tom trenutku pukli su konopi koji su držali kip. On je pao i raspao se u tisuću komada. Eto, zato se i danas ljudi sjećaju dobre grofice Stell koja je zavještala novac za crkvu, ali se nitko više ne može sjetiti kako je izgledala. Uvijek više vrijedi nečija dobrotta nego vanjština, jer ljepota je prolazna a dobrotta čini velika djela. ■

DI Klana d.d.

Klana 264, 51217 Klana

komercijalni ured: 051/808-202

računovodstvo: 051/808-206

kadrovska: 051/808-212

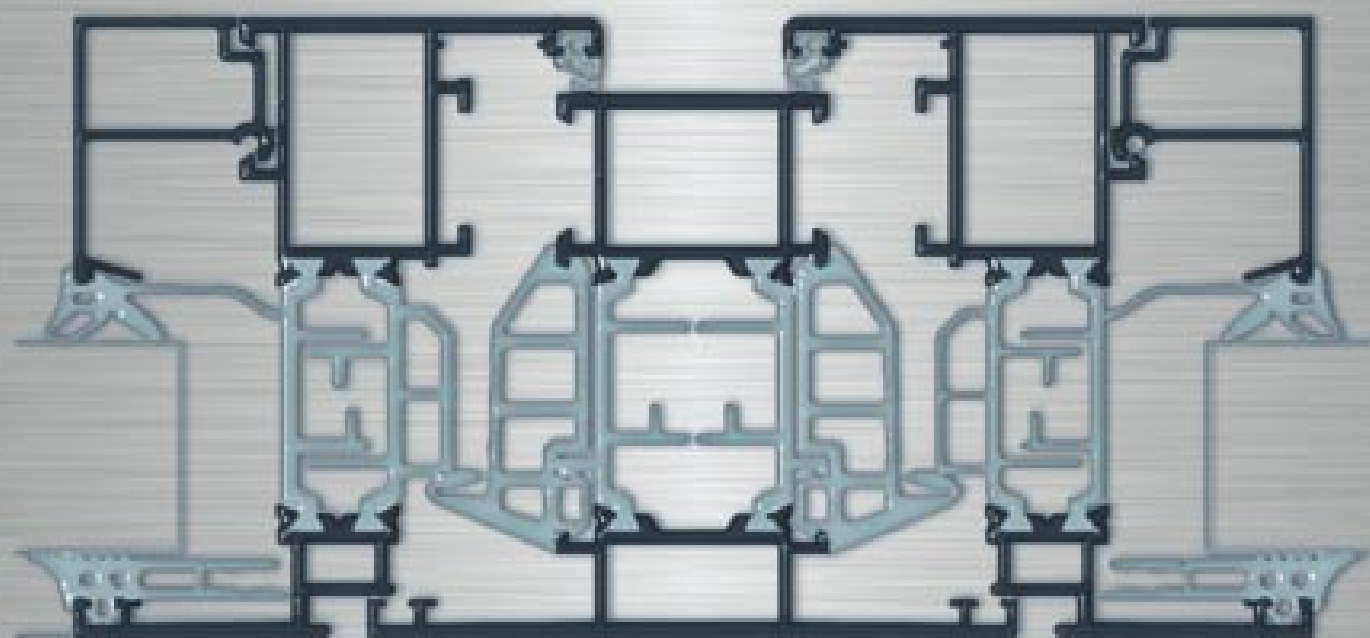
salon: 051/808-548

fax: 051/808-150

e-mail: diklana@vip.hr

www.klana.com

Aluminij

 ZEKIĆ

www.zekic.hr